

د پېژندل شوي ليکوال دوکتور عائض القرني
د يوه بل شاهکار اثر پښتو ژباړه

د بکر غي لاري

ليکوال
دوکتور عائض القرني
ژباړن
مولوي ضياء الحق (ضياء)

د الله په نامه شروع کوم چې رحم کوونکی او مهربان دی

مخ	شمېره	عنوان
۱	۱	فکر وکړه او شکر وباسه.....
۲	۲	څه چې تېر شو، هغه هېر شو.....
۵	۳	ننۍ ورځ غنیمت وگڼه.....
۷	۴	راتلونکي وخت راتلو ته پرېږده.....
۱۰	۵	د خلکو له ویناوو به څنگه ځان خلاصوي؟.....
۲۱	۶	له چا نه د شکر هیله مه لره.....
۱۴	۷	له بل سره نېکي.....
۱۷	۸	ځان بوخت کړه او له وزگارتیا ډډه وکړه!.....
۹۱	۹	د نورو په رنگ کې ځان مه رنګوه!.....
۱۲	۱۰	د الله جل جلاله پرېکړه او تقدیر.....
۳۲	۱۱	په سختۍ پسې اسانتیا وي.....
۲۵	۱۲	له لیمو نه خوړ شربت جوړ کړه.....
۲۷	۱۳	څوک دی چې د رابللو پر وخت مرسته کوي؟.....
۲۹	۱۴	په کور کېنه.....
۳۲	۱۵	له الله څخه بدله وغواړه.....
۳۴	۱۶	ایمان، یو مکمل ژوند دی.....
۳۶	۱۷	له نرمۍ کار واخله.....
۳۸	۱۸	د الله تعالی ذکر د خوښۍ او ډاډ لامل دی.....
۴۱	۱۹	له چا سره کینه مه کوه.....
۴۳	۲۰	خپل ژوند بدلول مه غواړه.....
۵۴	۲۱	غم خپلیو ته وگوره.....
۴۷	۲۲	لمونځ.....
۴۹	۲۳	زموږ لپاره الله تعالی بس دی.....
۵۱	۲۴	په ځمکه کې وگرځئ.....
۵۳	۲۵	صبر وکړه.....
۵۵	۲۶	

شمېره	عنوان	مخ
۳۰	د ټولې ځمکې غمونه په خپل سر مه اخله!	۷۵
۳۱	په وړو خبرو پسې مه گرځه	۵۹
۳۲	د الله پر وېش خوښ اوسه	۶۲
۳۳	جنت او د هغه پراخي را په زړه کړه	۶۴
۳۴	په هر کار کې منځلاری اوسه!	۶۶
۳۵	پای	۶۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله والصلوة والسلام على رسول الله وعلى اله وصحبه
اما بعد!

دغه کتاب مې د بیت الله شریف ترڅنگ په دوو ورځو کې ولیکه، په دې کې مې د دنیا او آخرت د نېکمرغیو د لاملونو په راټولولو کې له لسگونو کتابونو څخه ګټه اخیستې، چې د نومونو په یادولو یې نه غواړم خپله لیکنه اوږده کړم؛ خو د هغو ټولو کتابونو څخه مې نچور را اخیستی په دې هیله، چې الله تعالی پرې ما او تاسې ته په دنیا او آخرت کې ګټه ورسوي، په رښتیا هم دا یوه داسې ټولګه ده، چې تا یو ارام، هوسا او په زړه پورې ډاډمن ژوند ته رابولي.

ښه به دا وي، چې بیا بیا یې وګورې، جملې یې تکرار کړې، له کلمو لاندې یې خط راکاږې، پر لارښوونو یې عمل وکړې او هیله ده، چې په کور کې یې خپلې کورنۍ ته او په جومات کې یې د منبر پر سر ولولئ او خلکو ته د وعظ او لارښوونې په لړ کې ترې ګټه واخلي د دې کتاب مثال د کشمالي د گل په څېر دی، چې ګرځول یې اسان او بوی یې په زړه پورې دی، تاسې کولای شئ، چې په خپل کتابتون کې یې له ځان سره وساتئ او د خوب پر مهال یې په خپله خوا کې کېږدئ.

کله یې چې لولئ له ځانه پوښتنه وکړئ، چې ایا ستاسې په ذهن کې یې بدلون راوستی او که نه؟ ایا پخپل روح کې بدلون مومئ؟ کېدای شي د دې ځواب هو وي او زما موخه همدا ده، چې دا کتاب ستاسې پر روح مثبت اغېز وکړي، له الله تعالی نه غواړم، چې په دې کتاب زما موخه ترسره شي زه یواځې پر هغه ځان ورسپارم او هغه ته ورګرځم.

دوکتور عائض القرني

لومړی لامل

فکر وکړه او شکر وباسه

پخپل ځان د الله تعالى له لورې پېرزو شوي نعمتونه راپه زړه کړه، چې له هرې خوا يې پر تا لورولي، الله تعالى فرمايي:

﴿وَإِنْ تَعْدُوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصَوْهَا﴾

«که تاسې د الله تعالى نعمتونه وشمېرئ؛ نو شمېرلی يې نشئ.»

په بدن کې يې روغتيا درېښلې، په هېواد کې دې امنيت دی (د ليکوال په هېواد کې شته موږ يې هم په هيله يو) خواږه، جامې، هوا، اوبه ټول ستا په خدمت کې دي، نړۍ ټوله له تا سره ده؛ خو ته پرې نه پوهېږي، پوره ژوند له تا سره دی؛ خو تا پرې سوچ نه دی کړی.

﴿وَأَسْبَغَ عَلَيْكُمْ نِعَمَهُ ظَاهِرَةً وَبَاطِنَةً﴾

«او خپل ښکاره او پټ نعمتونه يې پر تاسې تمام کړي دي؟» سترگې لرې ليدل پرې کوي، غوږونه دې شته اورېدل پرې کوي، ژبه او شونډې دې شته ويل پرې کوي، لاسونه لرې، نيول پرې کوي.

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبِينَ﴾

«تاسې به د خپل رب کوم کوم نعمتونه درواغ وگنئ؟»

ايا دا وړه خبره ده، چې ته پخپلو پښو گرځې او ډېر خلک له دې نعمت څخه بې برخې دي او پخپلو پښو د گرځېدو ارمان کوي، ته پر خپلو پښو ودرېږي او ډېر خلک داسې شته چې پښې يې غوڅې دي.

ايا په ډکو سترگو په خواږه خوب ويده کېدل کم بولي، سره له دې، چې د ډېرو خلکو سترگې د درد او غم له امله نه پټېږي، الله مه کړه که غمونه او اندېښنې ستا له سترگو خوب وتښتوي، ته بيا څه کولای شې؟ همداشان ته په مړه خېټه خوراک کوي او ډېر خلک نهاري ورځې تېروي او په تنده شپې سبا کوي، ځينې د ځان لپاره خواږه او د څښلو

اوبه نه لري او ځينې بيا د ډول ډول ناروغيو له امله ترې بند شوي دي، د خپلو غوږونو او سترگو په اړه دې لږ سوچ وکړه، الله له کونوالي او ږوندوالي ساتلی يې، خپل پوستکي ته دې وگوره له برگي (پيس) مرض او خوړونکي ناروغۍ څخه خوندي دی او بيا خپل عقل ته ځير شه، چې الله تعالى په تا لورولی او له لېونتوب څخه يې ژغورلی يې. ايا د خپلې يوې سترگې په بدل کې د احد د غره په اندازه سرو زرو قبلولو ته تيار يې؟

ايا خپل يو غوږ يا د هغه د اورېدو ځواک په ډېرو سپينو زرو ورکوي؟ ايا ښکلې ښکلې بنگلې د خپلې، ژبې په بدل کې له چا نه قبلوي، چې ته گونگ پاتې شي او هغه ستا په ژبه خبرې وکړي؟ ايا د خپل يوه لاس په بدل کې د ياقوتو او قيمتي مرغلرو اخيستلو ته تيار يې؟ پام کوه! ته خو په ډېرو سترو، قيمتي نعمتونو او د الله تعالى په مهربانيو کې پټ يې؛ خو ستا ورته فکر نه دی آيا له دې هر څه سره بيا هم غمژن ژوند کوي؟.

ستا په کور کې گرمه ډوډۍ پخېږي، يخې اوبه لري، په آرام سره د خوب وخت درسره شته، روغ بدن لري، بيا هم ته هغه نعمتونه يادوي، چې له لاسه دې ورکړي او هغه دې هېر دي چې په لاس کې يې لري او شکر پرې نه وباسي، له مالي زيان څخه وېره لري سره له دې چې د نېکمرغيو کلياني ستا سره دي او د خير خزاني درسره ډکې دي، د الله تعالى له لورې بې شمېره نعمتونه او پېرزوينې درسره دي سوچ وکړه او شکر پرې وباسه، ځکه الله تعالى دې همدې خبرې ته رابولي:

﴿وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ﴾

«او په خپله ستاسې په خپل وجود کې. ايا تاسې په ځير کتونکي نه يئ؟»

خپل ځان، اولادونو، کور، کار، روغتيا، دوستانو، ټولې نړۍ او خپل چاپېريال ته وگوره، ته به په دې پوه شي، چې الله تعالى پر تا څومره

نعمتونه پېرزو کړي دي، که دې پرې سوچ کړی وي؛ نو له هغو خلکو څخه مه جوړېږه، چې:

﴿يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا﴾

«دوی د الله تعالی نعمتونه پېژني، بیا ورڅخه منکرېږي.»

دویم لامل

څه چې تېر شو، هغه هېر شو

تېر وختونه یادول، له هغې اغېزمن کېدل او په پېښو یې غمجن کېدل ناپوهي او لیونتوب دی، ځان په زوره وژل، اوسنی ژوند او خپل بریمن هوډ بربادول دي، د عاقلانو په اند د تېرې زمانې یادول او په هغې غم او خفگان کول ناوړه کار دی، هوښیار خلک له خپلې حافظې نه د تېرې زمانې کیسې وباسي که دا نه وي؛ نو د تېرې زمانې پېښې یادول سړی د بې کارۍ په غښتلي زنځیر تړي، چې بیا ترې کله هم نشي وتلای، سړی په تیارو کې اخته کوي، چې بیا په رڼا پسې ړندېږي، له دې امله تېرې ورځې تېرې دي او د راتلونکیو شمېرل پکار دي، تېره زمانه اوس تېره ده او له منځه تللې، نه یې خپگان بېرته راستنولای شي او نه یې غم؛ نو له لاسه د وتلیو شیانو په غم کې ځان مه هلاکوه او د تېرې زمانې په یادونو کې ژوند مه کوه.

ایا ته غواړې، چې تر ورځ تېرې اوبه بېرته راستنې کړې؟ ایا دغه کار امکان لري؟

ایا بېرته لمر له مغرب څخه مشرق ته راستنول غواړې؟ او ایا دا کېدونکی کار دی؟

ایا له سترگو څخه بهېدلې اوبښکې بېرته سترگو ته ننویستل غواړې او ایا دا کار به ترسره شي؟

ته خو په دې کار خپل ژوند له تباهی سره مخ کوي. د ماضي په دفتر کې ځیرنه (مطالعه) د موجوده ژوند بربادول، د خپلو هڅو له منځه وړل او د وخت غنیمت له لاسه ورکول دي، الله تعالی مخکني امتونه او د هغوی کړنې یادوي، فرمایي:

﴿تِلْكَ أُمَمٌ قَدْ خَلَتْ﴾

«دغه یو ولس و او تېر شوی دی.»

خبره يې ختمه شوې او کار يې ختم شوی دی، چې په دې اړه د زمانو تشریح کولو او د تاریخ یادونه راتازه کولو ته اړتیا نشته. هغه څوک چې د تېرې زمانې په حالاتو د خپل موجوده ژوند نه ځان مشغولوي، دا میده شوي وړه د بیا وړه کولو لپاره ژرندې ته وړي، د دې بېلگه داسې ده لکه څوک چې شیندل شوې گیاه بیا شیندي، پخوانیو هوښیارانو به هغه چا ته چې په تېرو حالاتو به يې ژړل داسې ویل: مړي له قبرونو نه مه راوباسئ! او ویل شوي دي، چې نورو حیواناتو خړه ته وویل ولې شخوند نه وهې؟ هغه ورته وویل دروغ ویل مې له لاسه نه کېږي.

په موږ کې ستونزه دا ده، چې د اوسنۍ زمانې غم راسره نشته، په اړه يې له هوډ نیولو او پرېکړې کولو څخه بې وسه یو او په تېرو حالاتو وخت تېروو، اوسنۍ ښکلې او په زړه پورې ښکلې مو له یاده ویستلې او د زړو وړانو شویو ابادیو په غم کې یو، سره له دې که انسانان او پېریان ټول سره راټول شي تېر حالات بېرته نشي راگرځولای، ځکه دا ناشونی کار دی او هیڅ امکان نه لري.

هوا، اوبه او قافله ټول پر مخ ځي او انسان د تلو پر مهال خپلې مخې ته گوري شاته نه گوري؛ نو ته هم د ژوند له قانون څخه سرغړونه مه کوه، چې روان مخې ته يې او گوري شاته او یا دې مخه پرېښي وي او پر شا روان يې!!!

نننۍ ورځ غنيمت وگڼه

کله چې درباندي سهار شو د ماښام هيله مه کوه، نن ورځ ستا د ژوند د چارو سر ته رسولو لپاره پوره وېوله، پروڼۍ ورځ چې تېره شوې ده که ښه تېره شوې او که بده هسې هم تېره ده او سباني ورځ لا تر اوسه راغلې نه ده، نننۍ لمر پر تا راختلی دی او ورځ يې پر تا راغلې ده، ستا لپاره همدا ورځ ده او بس، ستا ټول عمر په اصل کې يوه ورځ ده؛ نو ټول ژوند د دې ورځې لپاره وگرځوه.

ته داسې فکر وکړه چې گواکې ته په همدې ورځ زېږېدلی يې، په همدې ورځ کې ژوند کوي او په همدې ورځ به مري، په تېرو غمونو او راتلونکي ډار خپل ژوند مه تباه کوه، يواځې د همدغې ورځې غم وکړه، چې ته پکې ژوند کوي او خپل ټول پام دې ته راوگرځوه، په همدې ورځ په پوره عاجزۍ د الله تعالى بندگي وکړه، لمونځ وکړه، په سوچ، فکر او تدبر سره تلاوت وکړه، په توجه سره د الله تعالى ذکر وکړه او په ښه طريقه د همدې ورځې کارونه سر ته ورسوه، خپل شخصي ژوند ته پاملرنه وکړه، په هغه څه راضي شه چې الله تعالى درکړي دي او نورو ته گټه ورسوه. د خپلې همدغې ورځې لپاره مهال ویش جوړ کړه چې ته پکې يې، له دقيقو څخه يې کلونه جوړ کړه او له ثانيو يې مياشتې، په دې کې د خير کښت وکړه، نيکۍ پکې جمع کړه، له گناهونو ښښه وغواړه (استغفار ووايه) خپل رب پکې رايا د کړه او د اوږده ژوند لپاره تياري وکړه، په دې ورځ کې خوشحاله او له خوښۍ ډک ژوند وکړه، په پوره ارام او امن سره يې تېره کړه، په نننۍ ورځ پر خپل رزق، بچيانو، کور، کاروبار، دنده او خپله سويه خوښ اوسه.

﴿فَخُذْ مَا آتَيْتُكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾

«له هغو نعمتونو گټه واخله، چې ما درکړي دي او د شکر ويستونکيو له

دلې څخه شه.»

په همدې ورځ کې په پوره خوښۍ سره ژوند وکړه هېڅ غم مه کوه، په ځان په زوره خپل ژوند مه تنگوه، غصه کېږه مه او له چا سره کینه او حسد مه کوه.

د خپل زړه پر تخته یو عبارت ولیکه د خپل دفتر په مېز یې هم کېږده او پخپله ژبه یې هم وایه او هغه دا چې ((ستا لپاره همدا نننۍ ورځ ده)) هر کله چې درته نن ورځ په زړه پورې، گرمه او خوږه ډوډۍ رسېږي؛ نو د پروڼۍ بې کاره او سپرې سپورې ډوډۍ څه غم کوي او یا د سبا ورځې په اړه ولې اندېښمن یې؟ سره له دې چې د سبا ورځې علم له تا سره نشته او دا چې نن ورځ ښې یخې، خوږې او په زړه پورې اوبه په واک کې لرې؛ نو په پروڼو تروو اوبو او یا سبانیو ترخو اوبو ولې خفه یې؟.

که ته په خپل نفس لږه خواري وکړې او اراده دې غښتلې وي؛ نو د یوې نظریې منلو ته به یې تیار کړې او هغه دا چې ((زه یواځې نن ژوندی یم)) نو بیا به ستا نفس د دغه ورځې ساعتونه غنیمت وگڼي او د دې ورځې هره شېبه به د خپل ځان په جوړونه ولگوي، خپلو نعمتونو ته به وده ورکړي، د ځان د پاکوالي غم به وکړي، د خپل عمل او کار د ښکلا هڅه به وکړي، ته به ووايي: چې زه یواځې د نن ورځې لپاره خپله خوله له بدو الفاظو پاکوم؛ نو کنځلې، غیبت، بې حیا او سپکې خبرې نه کوم، د نن ورځ لپاره خپل کور او کتابتون ترتیبوم؛ نو نه کار گډه وډ پرېږدم او نه پر زړه غم، زه یواځې په دې نن ورځ ژوندی یم او د نننۍ ورځې لپاره به هڅه کوم، د ځان د پاکوالي خیال به ساتم، خپل ظاهر او باطن به جوړوم خپل تگ راتگ او خبرې او حرکتونه به جوړوم.

دا چې زما ژوند یواځې نن ورځ دی؛ نو زه به نن د خپل رب په عبادت او بندگۍ کې هڅه کوم، په ښایسته توگه به خپل لمونځ سر ته رسوم، په نفلونو د خپل ځان لپاره د آخرت توبښه جوړوم، د خپل رب له کتاب (قرانکریم) سره تړاو پیدا کوم، خپل کتابونه مطالعه کوم، گټه ترې پورته کوم او د ځان لپاره گټورې خبرې لیکم.

دا چې زما ژوند يواځې نن ورځ ده؛ نو زه بايد په خپل زړه کې د خير او فضيلت نيا لگي نال کړم او د شر نيا لگي ترې له بېخه وباسم، خپل زړه بايد د الله تعالى پېژندگلوی، مينې او له هغه سره اړيکو ته ځانگړی کړم او له حسد، دوکې بدگمانۍ او نورو ناروغيو څخه يې وژغورم.

دا چې زما ژوند يواځې نن ورځ ده؛ نو زه بايد په دې ورځ کې نورو ته گټه ورسوم، د ناروغ پوښتنه پکې وکړم، له جنازې سره لار شم، وږي ته خواړه ورکړم، له غمژن څخه د غم په لرې کولو کې مرسته وکړم، له مظلوم سره ودرېږم، د کمزوري مرسته وکړم، د عالم قدر، پر کشرانو شفقت او د مشر درناوی وکړم او هغه چاته لارښوونه وکړم، چې لار ترې ورکه ده.

دا چې زما ژوند يواځې نن ورځ ده؛ نو په همدې نن ورځ کې به کار کوم او ماضي ته به مې خطاب داوي چې:

ای ماضي! ته له منځه تللې يې، لمر دې پرېوتی دی؛ نو زه پر تا نه ژاړم او نه ستا د يادونې لپاره د سترگې د رپ په اندازه ودرېږم ځکه تا موږ پريښې يو او له موږ څخه دې کوچ کړی او بېرته هېڅکله موږ ته نه راگرځي.

او راتلونکي ته به مې وينا دا وي چې:

ای راتلونکيه وخته! ته خو لا نه يې راغلې، ته لا تر اوسه په عالم الغيب کې يې، ستا په اړه يواځې له الله تعالى سره علم دی موږ ستا په اړه هېڅ علم نه لرو؛ نو زه نه غواړم، چې ستا په تشو خيالاتو، وهمونو او گډو وډو خوبونو ځان بوخت کړم، زه يو نشت شی په تادی سره نشم غوښتلای، ځکه ته عدم يې، ته هېڅ شی نه يې، ولې چې له سره پيدا شوی نه يې او نه د يادولو وړ يې.

ستا په واک کې نن ورځ ده، ای انسانه! که نېکمرغه ژوند غواړې؛ نو دا خبره د خپل ژوند په قاموس کې ځای کړه او نېکمرغه ژوند وکړه!

څلورم لامل

راتلونکي وخت راتلو ته پرېږده

﴿إِنِّي أَمْرُ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ﴾

د الله تعالى فيصله راغله، اوس د هغې لپاره تلوار مه کوي. «
ايا ته غواړې چې له تيارې څخه مخکې خپل ټول سامان په شا کړې او
له پخېدو مخکې مېوه وشکوي؟
ياد ساته!

سبا ورځ لا نه ده راغلې، دا ورځ لا تر اوسه څه حقيقت نه لري، شتون
يې نشته، خوند يې نه دی ځکل شوی، رنگ يې نه دی ليدل شوی؛ نو
ولې پرې ځان بوخت کړو او ولې يې له غمونو او مصيبتونو څخه ځان
وېروو؟ سره له دې چې موږ په دې نه پوهېږو چې موږ له سبا ورځې نه
مخکې له منځه څو او که ورته رسېږو؛ نو له څه سره مخ کېږو؟ خوښي
را روانه ده او که ناخوښي او تر ټولو ډېره د پام وړ خبره دا ده چې دغه
ورځ په عالم الغيب کې ده، لا تر اوسه ځمکې ته نه ده رارسېدلې، موږ
د راتلونکي په اړه د خبر ورکولو او په هغې کې خبرو کولو ته اړتيا نه
لرو، موږ نشو کولای چې له يوه ناليدلي شي څخه تعبير وکړو، کېدای
شي موږ له هغه ناليدلي شي سره هيڅ مخ نشو، يا هغه شی زموږ له
وررسېدو وړاندې له منځه لاړ شي.

په راتلونکي وخت کې سوچونه کول، له غمونو يې وېرېدل او له موجوده
ژوند نه پرې ځان بوختول په شريعت کې هم ناروا دي، ځکه دې ته په
شرع کې طول الامل ويل شوي دي او دا عقلاً هم ناوړه کار دی، ځکه دا
د پاتې والي لامل دی سړی له پرمختګ څخه منع کوي، په نړۍ کې ډېر
داسې خلک شته چې د راتلونکي وخت د لوړې، ناروغۍ او غمونو په اړه
سوچونه کوي، دا ټول د شيطان له مدرسو څخه دي

﴿الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُم بِالْفَحْشَاءِ ۗ وَاللَّهُ يَعِدُكُم مَّغْفِرَةً مِّنْهُ وَفَضْلًا﴾

«شیطان تاسې له غریبۍ او بې وسۍ وپروي او له دې لارې درته په بې حیا او ناروا کار امر کوي او الله تعالی تاسې سره د خپلې بښنې او مهربانۍ ژمنې کوي.»

داسې ډېر خلک شته، چې په دې ژاړې چې کېدای شي سبا به ورته څه درد ورسېږي، یا کال پس به ناروغه کېږي او کېدای شي سل کاله پس به دنیا ورانه شي، بې شکه د هغه چا لپاره چې ژوند یې د بل چا په لاس کې دی نه ده پکار چې ځان په هغه څه کې بوخت کړي چې تر اوسه یې شتون نشته او هغه څوک چې د خپل مرگ نېټه ورته نه ده معلومه، ولې پر یوه ورک او بې حقیقته شي ځان بوخت کړي؟

سبانی ورځ راتلو ته پرېږده، په اړه یې پوښتنې مه کوه او مه یې په اړه سوچونه کوه، ځکه ته باید په نننۍ ورځ ځان بوخت وساتې.

دا نا اشنا خلک دي د سبا ورځې سوچونو چې د ده په واک کې نه ده د نننۍ ورځې له اهتمام نه ویستلي سره له دې چې نننۍ ورځ د ده په واک کې ده، دا څه ناشنا اوږد امید لري؟!

پنځم لامل

د خلکو له ویناوو به څنگه ځان خلاصوي؟

ناپوهه خلک الله تعالى ته کنځل کوي نو ما او تا به ترې څنگه خوندي شو؟ له دې امله ته به په ژوند کې له ډېرو ناوړه خبرو، جگړو او شخړو سره مخ کېږې او دا ټول د ناوړه خلکو له لاسه، هغوی به ستاسپکاوی کوي او تل به ترې داسې ویناوې اورې، چې ته به حیران یې چې له دوی نه کوم خوا وتبستم، ایا په ځمکه ننوځم او که اسمان ته وخېژم او بیا په داسې حال کې چې ته د دوی ترمنځ په ښه نوم یادېږې یا څه لوړ مقام لرونکی یې؛ نو بیا خو له دوی نه ډېر څه ته تیار شه، داسې څه به ترې واورې چې د اوبشو پر ځای به وینې توی کړې.

حسدو الفتی اذ لم ینالو سعيه

فالناس اعداء له و خصوم

«خلک له یوه ځوان سره له دې امله کینه کوي، چې د هغه وړتیا ته ځان رسولای نشي.»

هغه څوک چې پر ځمکه ناست وي نه رالوېږي او مړه سپي ته څوک «کورې» نه وايي، دوی تا ته ځکه غصه دي، چې په وړتیا، علم، ادب او مال دولت کې تا ته نشي رسېدای، همدا لامل دی چې ته د دوی په آند گناهگار یې، نه دې د توبې قبلېدو وړ بولي او نه دې سم یادول مناسب گڼي، تر دې چې د الله تعالى نعمتونه دې ټول له لاسه نه وي ورکړي او د ستاینې له ټولو صفتونو نه خالي شوی نه یې، یو غبي او ناپوهه درڅخه جوړ شوی نه وي، له دې امله د خلکو د ویناوو په مقابل کې د تېرې په څېر کلک شه پروا پرې مه کوه او مه پرې غمجن کېږه، بلکې د دوی ویناوې د ځان لپاره فضیلت وگڼه، له دوی څخه مخ واړوه احسان ورسره وکړه، که له تا سره یې کینه پرېښوده؛ نو د ځان گټه یې ده او کنه؛ نو پر خپل حال یې پرېږده چې سوځي، د دوی کینه او نیوکې تا ته

زيان نشي رسولای، بلکې دا هر څه يې ستا د لوړ شان ترجماني کوي. ته د دوی خولې نشي ترلای او نه يې په ښو خبرو راوستلای شي؛ هو! ته کولای شي چې د دوی نيوکې پخپل زړه کې وساتي او عکس العمل پرې ونه ښيي، د دوی پر ويناوو پروا ونه کړې، ستا لپاره تر دې پرته بله ښه لار نشته او الله تعالى هم دې ته اشاره کړې، لکه چې فرمايي:

﴿قُلْ مُوتُوا بِغَيْظِكُمْ﴾

«ورته ووايه پخپله غصه مړه شي.»

که ته غواړې، چې د ټولو خلکو په زړونو کې ځای ولرې؛ نو دا خو ته د يوه محال (ناشون) کار په هيله يې چې هيڅ کېدای نشي، د دې داسې مثال دی لکه ته چې غواړې اسمان ته وخېژې، ايا دا کار کېدای شي؟.

شپږم لامل

له چا نه د شکر هيله مه لره

من يفعل الخير لا يعدم جوازيه

لا يذهب العرف بين الله والناس

«څوک چې د نېکۍ کار وکړي، له بدلې څخه به يې بې برخې نشي، د خلکو او د الله تعالی ترمنځ نېکي له منځه نه ځي.»

الله تعالی خلک د خپل ذکر او عبادت لپاره پيدا کړي دي او رزق د دې لپاره ورکوي چې شکر پرې وباسي؛ خو بيا هم ډېر خلک د بل چا بندگي کوي او له الله تعالی پرته د بل چا شکر ادا کوي، ځکه په نفسونو د ناشکری او انکار خوی غالب دی؛ نو که دا خلک ستا نېکۍ له ياده وباسي احسان دې هېر کړي او نه يې يادوي؛ نو په دې مه خفه کېږه، دا خبره د خلکو په فطرت کې ده چې احسان هېروي، بلکې ډېر ځله داسې هم کېږي چې کله ماږه شي او له تا بې پروا شي بيا له تا سره دښمني هم کوي او دا يواځې له همدې امله چې تا به ورسره نېکي کړې وي!!!

﴿وَمَا نَقْمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾

«د دوی دا ټوله غوسه په دې خبره ده چې الله تعالی او د هغه پېغمبر په خپلې لورينې سره دوی شتمن کړي دي!»

د نړۍ تاريخ مطالعه کړه او د بصيرت په سترگو دې اوسنۍ نړۍ ته وگوره، ته به ووينې چې يو پلار به خپل زوی وپالي، ښه روزنه به يې وکړي، خواړه، جامه، زده کړه، دنده، ښځه، واده او د ژوند هر ضرورت به يې ورپوره کړي او دا هر څه به ورته په پوره ستونزو گاللو، شوگيرونو او مشکلاتو سره ترسره کړي؛ خو بيا به همدغه زوی د خپل پلار لپاره د دارونکي سپي په څېر وگرځي، سپک به يې بولي، تل به ورته له غصې

ډک وي، بې ادبي به يې کوي او پر دې سربېره ستونزې او کړاوونه به هم ورته پيدا کوي.

ياد ساتئ! هغه څوک خو دې بېخي نه ستومانه کېږي چې د نېکيو پانې يې د رذيلو خلکو په زړونو کې سوې وي او نېکۍ يې نه يادوي، دوی دې د خپل ځان لپاره هماغه ثواب پوره وگڼي، چې د دې نېکۍ په بدل کې يې الله تعالى ژمنه کړې، بې شکه د الله تعالى د اجر خزانې ډکې دي او هغه مهربان ذات دی.

ياد ساته!

چې د رذيلو خلکو ناوړه چلند او د هغوی په زړونو کې د نېکيو هېرېدل ستا لپاره د نېکيو د پرېښودلو لامل نشي، هر نېک عمل چې کوي د الله تعالى لپاره يې کوه او له چا نه يې د شکر هيله مه کوه، که داسې وکړې بيا به د چا ناشکري ستا لپاره د درد خبره نه وي، د الله تعالى ستاينه کوه چې تا ته يې د نېکۍ توفيق درکړی که څه هم څوک درسره ناوړه چلند کوي ته له هغه نه غوره يې، ځکه:

الْيَدُ الْعُلْيَا خَيْرٌ مِنَ الْيَدِ السُّفْلَى.

«بره لاس (چې ورکړه کوي) له لاندې لاس څخه (چې سوال کوي) غوره دی.»

﴿إِنَّمَا نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا﴾

«(خلکو ته ووايه!) چې زه تاسې ته د الله تعالى د رضا لپاره له خپلې شتمنۍ څخه خواړه درکوم د دې په بدل کې له تاسې نه بدله او شکر نه غواړم.»

داسې ډېر خلک تېر شوي دي چې د اړتيا پر مهال يې خپل لاسونه الله تعالى ته پورته کړي دي؛ خو کله چې يې اړتيا پوره شي؛ نو بيا يې حالت بل شان وي، الله تعالى يې حالت داسې څرگندوي، فرمايي:

﴿مَرَّ كَانَ لَمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ صِرَٰطٍ مَّسَّةٍ﴾

«دوی د اړتيا له پوره کېدو وروسته داسې وي، لکه له سره چې يې زه د

هغه ستونزې د حل لپاره رابللې نه يم چې دې پرې اخته و! ته په دې مه غمجن کېږه، چې يوه کم عقل ته د ښو خبرو د ليکلو لپاره قلم ورکړې او هغه پرې ستا غندنه وليکي، يا امسا د دې لپاره ورکړې چې د ستړيا پر مهال يې تکيه کړې خو هغه پرې په وهلو سره ستا سر زخمي کړي، د دې خلکو حال له رب العلمين سره په دغه ډول دی چې تاسې ته يې په خپل کلام قران کریم کې په ډاگه کړی؛ نو که زما او ستا په حق کې ترې کمی زياتې وشي ته مه خفه کېږه.

اعلمه الرمايه كل يوم

فلما اشد ساعده رماني

هغه څوک چې ما ورته د نښې ویشتلو روزنه ورکړه، کله چې يې مټ ښه پوخ شو؛ نو زه يې وويستم.

اووم لامل

له بل سره نېکي

د نېکيو گټه تر ټولو لومړۍ خپله کوونکي ته رسېږي، د ونې لومړنۍ مېوه د ونې کروونکي راتېلولوي، نېکي کوونکي لومړی په خپل نفس کې په زړه پورې صفتونه او ښکلي اخلاق مومي او په زړه کې يې خوښي راپيدا کېږي، ارامي مومي او د زړه غم يې له منځه ځي.

کله چې يو مصيبت درېښ شي له بل سره نېکي وکړه، ستا مصيبت به له منځه لاړ شي، يو غمجن سره د غم پر مهال مرسته وکړه، له غمونو به خوندي شي، د يوه دردمند د درد لپاره مرهم شه، يو بې وزله او محروم ته د هغه د اړتيا سره سم يو څه ورکړه، د مظلوم مرسته وکړه، وري ته خواړه ورکړه، د ناروغ پوښتنه وکړه، خپلې مخې ته به ښکاره نېکمرغي وگورې.

د نېکۍ کارونه د مشکو مثال لري، چې له خپل خاوند پرته پلورونکي او پېرودونکي ته هم گټه رسوي، د نېکيو بازارونه له برکتونو ډک دي چې زړونه له احسان، نېکۍ او ښو خويونو څخه ډکوي.

د خدا په ډکه خوله له بې وزلو سره مخ کېدل صدقه جاريه ده، نبي عليه السلام فرمايي:

أَنْ تَلْقَى أَخَاكَ بِوَجْهِ طَلْقٍ .

«له خپل مسلمان ورور سره ستا په پراخه ټنډه او خوښۍ سره مخ کېدل، صدقه جاريه ده.»

او په تريو تندي له يو چا سره مخ کېدل له هغه سره د جنگ اعلان دی چې په نښته يې رب العلمين خبر دی او ډېره نږدې ده چې دغه نښته رامنځته شي.

يوه داړونکي سپي ته يو گوټ اوبه ورکول د هغه جنت لامل دی چې پلنوالی يې د اسمانونو او ځمکې په اندازه دی، ځکه د بدلې ورکولو

والا ذات الله رب العلمين دی چې ډېر بښونکی دی، جمیل دی، جمال خوښوي، غني او ستایلی شوی دی.
ای له بدمرغۍ څخه وېرېدونکیو!

د نېکیو باغ ته راشئ او د نورو د حقونو په ادا کولو ځان بوخت کړئ،
دوی ته له خپلې سخا نه ورکړه وکړئ، مېلمستیا یې وکړئ، مرسته ورسره
وکړئ، خدمت یې وکړئ، په دې سره به هرو مرو تاسې ته نېکمرغي تر
لاسه کېږي

﴿وَمَا لِحَدِّ عُنْدَهُ مِنْ نِعْمَةٍ تُجْزَىٰ ۖ إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَىٰ ۚ وَلَسَوْفَ يَرْضَىٰ﴾ (۲۱)

«پر هغه باندې د هېچا هېڅ احسان نشته، هغه ته د هغه د بدل په ورکړه
کې، هغه خو یواځې د خپل لوړ رب د خوښۍ لټونې لپاره دا کار کوي،
ارومرو به هغه ترېنه خوشحاله شي.»

اتم لامل

خان بوخت کړه او له وزگارتيا ډډه وکړه!

وزگار خلک په انساني ټولنه کې له خبرو اترو پرته نور څه نه کوي، ځکه فکرونه يې د همدې لپاره خالي او وېشل شوي وي.

﴿رَاضُوا بِأَنْ يَّكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ﴾

«هغوی په کور ناستو کسانو کې شاملېدل غوره کړل.»

د انسان لپاره تر ټولو زيات خطرناک حالت وزگارتيا ده، د دې بېلگه داسې ده، لکه موټر چې له موټروان پرته روان شي او کله ښي او کله کيڼ لور ته تاوېږي.

په کومه ورځ چې ته وزگار يې؛ نو غمونو، لانجو او کړاوونو ته به تيارېږې، ځکه وزگارتيا ستا ذهن ته د تېرې زمانې ټول مسايل راستنوي او د موجوده او راتلونکي وخت له مسايلو سره يې گډه وډ کوي او له سختو ستونزو سره مخ کوي.

زما لخوا نه تاسې د يو دردمن ورور په توگه دا وړاندیز دی او د ځان په اړه هم له الله تعالی نه توفيق غواړم، چې د دې پر ځای چې بې گټې وخت تېر کړو په خپل ژوند کې بايد گټور کارونه سر ته ورسوو، ځکه د سستۍ او بې کارۍ کنده ډېره خطرناکه ده او د ځان وژنې لپاره يوه غير مستقيمه لاره ده.

وزگارتيا په اصل کې د چينايانو د هغه پړاويز تعذيب مثال لري چې هغوی يې خپلو مجرمو بنديانو ته ورکوي، طريقه يې دا ده چې د اوبو د يوې سترې ذخيرې نه په يوه پيپ کې په يوه دقيقه کې يو څاڅکی راپرېږدي، په داسې حال کې چې بنديان يې پای ته انتظار کوي، دوی ته ويل شوي وي چې د دې ذخيرې تر خالي کېدو به تاسې په دې زندان کې بنديان ياست؛ نو د دغې ذخيرې تر خالي کېدو پورې ډېر بنديان په

ليوننتوب اخته شوي وي.

راحت يو ډول غفلت دی او وزگارتيا مو په ژوند کې د غل مثال لري او عقل مو د دغو وهمي جگړو او يرغلونو ښکار کېږي؛ نو ياد ساته کله چې له داسې حالت سره مخ شې هڅه وکړه چې خپل ځان پر لمونځ، تلاوت، تسبيح، ذکر، مطالعه، ليکلو، د خپل کتابتون پر ترتيبولو، د کورنيو چارو په سمون او ان نورو مسلمانانو ته د گټې په رسولو بوخت کړې، چې د وزگارتيا له رنځه خلاص شي.

وزگارتيا د کار په چاره حلال کړه،
گرانه وروره!

دا يواځې زما خبره نه ده تا ته به دنړۍ ۵۰ سلنه ډاکټران دا ډاډ درکړي، چې هرکله د وزگارتيا له امله له کومې رواني ستونزې سره مخ شې؛ نو ځان په کار بوخت کړه، ستونزه به دې له منځه لاړه شي.

ته نانوايانو (ډوډۍ پخوونکيو)، معمارانو، دهقانانو او نورو ټولو کاريگرو ته وگوره! چې د نېکمرغۍ او راحت په باغونو کې د بلبانو په څېر چغېږي او ته په خپل کټ او بستره کې سترگې سولوې او اوبښکې تويوې، دا ځکه چې ته د وزگارتيا په رنځ رنځور يې.

نهم لامل

د نورو په رنگ کې ځان مه رنگوه!

د بل چا جامه مه په تن کوه، د نورو په صف کې مه ننوزه او پردۍ پېښې مه کوه بې شکه دا یو دردوونکی عذاب دی او ډېر خلک داسې دي چې خپل ځانونه، اوازونه، خوځښتونه، ویناوې، الهي ورکړې او خپلې ټولې وړتیاوې یې هېرې کړې دي او په دې ټولو کې یې د نورو خلکو په پله پل ایښی، چې دا ټول په پوره سختۍ او تکلف سره سرته رسوي، دا ټول تکلفات د انسان شان له خاورو سره خاورې کوي.

له ادم علیه السلام نه واخله تر وروستي مخلوقه پورې، دوه کسان په یو شکل او خوی نشته او نه کېدای شي؛ نو په الهي ورکړو او اخلاقو کې څنگه یو شان کېدای شي؟

ته د الله تعالی په مخلوقاتو کې یو ځانگړی مخلوق یې چې د نړۍ په تاریخ کې یې مثال نشته او نه به ستا په څېر بل څوک راشي.

ته په ټوله معنی له نور مخلوق څخه توپیر لرې، ته د زید او زید ستا په څېر نشي کېدای او همدا شان ته د عمر او عمر ستا په څېر نشي کېدای؛ نو ځان د تقلید په گرداب کې مه اچوه.

هڅه وکړه، چې پر خپله بڼه او خوی باندې اووسېږې!

﴿قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ﴾

«او هره قبیله وپوهېده چې له کومه ځایه خپلې اوبه واخلي.»

﴿وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّیُّهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ﴾

«د هر چا لپاره یو لوری دی چې هغه ته مخ اړوي؛ نو تاسې د ښېگڼو په لوري په ځغاسته شئ.»

څنگه چې پیدا شوی یې همداسې ژوند وکړه، خپل اواز، بڼه او حرکتونه مه بدلوه، په مزل کې دې توپیر مه راوله، خپل ځان د وحې په تهذیب

سره مهذب کړه؛ خو خپل وجود مه لغوه کوه او خپلواکي دې مه وژنه. ته ځانگړی رنگ لرې، ځانگړی خوند لرې، زه غواړم چې ته پخپل رنگ او خوند کې واوسېږې، ځکه ته همداسې پیدا شوی یې او موږ دې همداسې پېژنو؛ نو د نورو په رنگ کې ځان مه رنګوه. چې څوک ویني د هغه خوی خاصیت او کړه وړه خپلوې.

خلک په طبیعتونو کې د ونو له نړۍ سره مشابه دي، خوږ، تریخ، تریو، اوږد او لنډ ټول پکې وي، ته هم په دې ډول شه چې څنگه یې هماغسې پاتې شه، که ته د کیلې د ونې په څېر یې؛ نو له ځانه د ناک ونه مه جوړوه، ځکه ستا جوړښت او بیه له هغه نه ډېره ده، ځکه ته کېله یې، بې شکه زموږ ټول خویونه، رنگ او حرکتونه د الله تعالی د قدرت له نښو نه یوه نښه ده؛ نو ته ترې انکار مه کوه.

لسم لامل

د الله جل جلاله پرېکړه او تقدير

په ځمکه او ستا په نفس کې چې هر څه پېښېږي هغه په کتاب (لوح محفوظ) کې لیکل شوي دي، قلمونه د تقدير پر لیکلو وچ شوي د تقدير کتابونه پورته شوي او کار فیصله شوی دی، تقدیرونه لیکل شوي دي او موږ ته هماغه څه رارسېږي، چې الله تعالی زموږ لپاره لیکلي دي.

مَا أَصَابَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُخْطِئَكَ، وَمَا أَخْطَاكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ

«هغه څه چې تا ته پېښېدونکي وي؛ نو ته ترې نشې بچ کېدای او هغه څه چې ته ترې (په تقدير کې) خوندي یې دررسېدای نشي.»
دا عقیده ستا نفس غښتلی او ضمیر دې پیاوړی کوي، په دې سره تا ته له ازموینو او ستونزو څخه ډالۍ جوړېږي.

مَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُصِبْ مِنْهُ

«الله تعالی چې چا ته د خیر رسولو اراده وکړي له ستونزو سره یې مخ کوي.» نو تا ته چې څه ناروغي، مالي زیان، د زوی مړینه، د کور سوځېدل او داسې نور غمونه رسېږي، دا به ستا لپاره الله تعالی په تقدير کې لیکلي وي او ته فکر وکړه چې دا هرو مرو ما ته رارسېدل، په دې سره تا ته اجر رسېږي او گناه دې بښل کېږي.

هغه چا ته زېږی دی چې غمونه پرې راځي او صبر پرې کوي، له الله تعالی نه رضا کېږي، بې شکه الله تعالی ورکوونکی دی، هغه اخیستونکی او پراخي راوستونکی دی، له الله تعالی څخه د هغه د کارونو په اړه پوښتنه نشي کېدای او له خلکو څخه د هر کار په اړه پوښتنه کېږي.

ستا د زړه غمونه او وسوسې تر هغې پای ته نشي رسېدای او نه دې د زړه بلبلاڼو ته ارام رسېږي، چې د الله تعالی پر تقدير او پرېکړه دې ایمان نه وي غښتلی کړی؛ نو خپل ایمان پیاوړی کړه او خپل ځان په غمونو مه تباڼه کوه، په بې ځایه سوچونو ځان مه بوختوه، ته دا توان نه

لرې چې راپرېوتونکی دېوال راتپینگ کړې، يا تر ورځه تېرې اوبه بېرته راستنې کړې او يا هم تېره شوې هوا بېرته راوگرځوې، دا سمه عقیده نه ده چې ته په تېرو پېښو وخت تېروې، هرو مرو به هغه څه پېښېږي چې ستا لپاره په تقدير کې ليکل شوي دي

﴿فَمَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ شَاءَ فَلْيُكْفُرْ﴾

«اوس که د چا زړه غواړي ودې مني او که د چا زړه غواړي، منکر دې شي.»

د الله تعالى تقدير ته غاړه کېږده، پرې راضي شه او له پښېمانۍ څخه مخکې د الله تعالى پرېکړه ومنه، که دا کار دې وکړ؛ نو ستا زړه ته به پوره ارام او ډاډ ترلاسه شي، له هرې پېښې څخه مخکې يې د مخنيوي ټولې لارې او لاملونه په کار اچوه؛ خو کله چې پېښه رامنځته شوه بيا ځان په سوچونو مه وژنه او دا مه وايه

لَوْ أَنِّي فَعَلْتُ كَذَا وَكَذَا، وَلَكِنْ قُلْتُ: قَدَرُ اللَّهِ وَمَا شَاءَ فَعَلْتُ

«چې که دا کار مې کړی وای داسې داسې به شوي وای، بلکې هر څه چې پېښ شول دا به د الله تعالى تقدير و او هغه چې هر څه وغواړي تر سره کوي يې.»

په سختۍ پسې اسانتيا وي

ای انسانه! له لوړې او تندې وروسته مړښت، له شوگیر وروسته خوب او له ناروغۍ وروسته روغتیا شته، کېدای شي ډېر ژر مسافر په کور شي، ستونزې ختمې او تیارې له منځه لاړې شي.

﴿فَعَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنَّكَ الْفَتْحُ أَوْ أَمْرٌ مِّنْ عِنْدِهِ﴾

«خو لري نه ده چې کله الله تعالى تاسې ته غوڅ بری در په برخه کړي.» شپې ته د سپين سبا او غمجن ته د خوښۍ زېري شته، کله چې په سفر کې ستا مخې ته يوه اوږده دښته راشي که ته پر مخ روان يې او همت ونه بايلي؛ نو په دې باور وکړه چې په دې پسې به وروسته يو په زړه پورې شين چمن ستا مخې ته راځي او که ته هر څومره لوړ او پياوړی غر ووينې؛ نو په دې هم باور وکړه، چې نږدې ده د انسان په همت سره به دا هم ټوټې ټوټې شي او مخه به يې خلاصه شي.

له اوبښکو سره خندا شته، له وېرې سره امنيت شته او له نا کرارۍ سره کراري او آرام شته، اور ابراهيم عليه السلام ځکه ونه ځېزه چې د توحيد د عقيدې له امله د رباني پاملرنې لاندې و او موسی عليه السلام د سيند له ډوبوونکيو څپو څخه د خپل هغه غښتلي پاڅه اواز له امله

خوندي شو چې د ورگډېدو پر مهال يې پورته کړ: ﴿إِنَّ مَعَ رَبِّیْ﴾

«له ما سره زما رب دی.»

هيڅکه هم له زيان سره نشم مخ کېدای، بې شکه له ما سره مې خپل

رب ملگری دی، هغه به مې خپلې موخې ته رسوي.

نبي عليه السلام د خپل دښمن له ضرر څخه په غار (سمځه) کې په همدغه وينا خوندي شوی و، چې خپل رېښتيني ملگري (ابوبکر صديق)

ته يې ډاډ ورکاوه او ويې ويل:

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا﴾

«الله له موږ سره دی.»

څوک چې په خپل ژوند کې له کومې ستونزې سره مخ کېږي، له همدې امله چې خپل رب له خپل ځان سره نه بولي او نه ورته ځان ورسپاري؛ نو ته خپله سینه مه تنگوه، له الله جل جلاله نه مرسته غواړه او داسې فکر مه کوه، چې گوندې هغه حالت چې ورسره مخ یې تل به وي، تر ټولو غوره عبادت دا دی چې له الله تعالی نه د ستونزو د حل په هیله کې ژوند کوې، ورځې اوږې را اوږې، زمانه بدلېږي، شپې تېرېدونکي دي او غیب زما او ستا له حواسو څخه پټ دی، الله تعالی هره ورځ ځانگړې پرېکړې رالېږي، له الله تعالی نه هیله ده چې ستا په اړه تر دې غوره پرېکړه راولېږي.

﴿إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا﴾

«بې شکه په هرې سختۍ پسې اسانتیا شته.»

دولسم لامل

له ليمو نه خوږ شربت جوړ کړه

هوښيارسړی تاوانونه پر گټو بدلوي او ناپوهه له يوه غم نه، دوه جوړوي. نبي عليه السلام له مکې نه مدينې ته د قريشو له ظلم څخه پناه يووړه او مهاجر شو؛ خو هلته يې يو داسې په زړه پورې دولت رامنځته کړ چې د تاريخ غوږونه او سترگې پرې ډکې دي او ذهنونه يې له هېرولو بې وسه دي.

امام احمد بن حنبل رَحْمَةُ اللَّهِ زندان ته واچول شو، هلته په دورو ووهل شو، پايله يې دا شوه چې د اهل سنتو امام شو، شيخ الاسلام ابن تيميه رَحْمَةُ اللَّهِ بندي شو؛ نو له ځان سره يې پوره علم راوويست، امام سرخسي رَحْمَةُ اللَّهِ په شر کوهي کې واچول شو نو په فقه کې يې شل ټوکه کتاب وليکه، امام ابن اثير رَحْمَةُ اللَّهِ بندي شو؛ نو جامع الاصول او نهايه يې وليکل، چې دا د احاديثو په علم کې تر ټولو غوره او منل شوي کتابونه دي، امام ابن الجوزي رَحْمَةُ اللَّهِ له بغداد څخه وويستل شو؛ نو د اوو قرأتونو زده کړه يې تر لاسه کړه او مالک بن الريب ته چې مرگوني تبه ورسېده د نړۍ ټولو خلکو ته يې يوه داسې قصيده تياره کړه، چې د عباسي دولت د سترو شاعرانو له ديوانونو سره برابره وه او د مضمون له مخې ډېره زړه راښکونکې او له پند ډکه وه.

ياد ساته!

هر کله چې دې مخې ته يوه پېښه راغله نو بل اړخ ته يې هم وگوره چې ستا لپاره پکې څومره گټه شته او که څوک تا ته د لېمو له اوبو څخه ډک گلاس درکړي؛ نو ته ورته يو دوه گوتې بوره ورواچوه، که چا درته مار ډالۍ کړ؛ نو له ارزښته ډک پوستکي يې له پامه مه غورځوه، همدا شان که لرم دې وچيچي؛ نو پوه شه چې تا د مار د زهرو پر ضد يوه پياوړې وسله ترلاسه کړه.

﴿فَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا﴾

«کېدای شي ته یو شی بد گڼې او الله تعالى ستا لپاره په هغه کې ډېر خیر اچولی وي.»

د سختۍ دویم اړخ هم په پام کې لره، کېدای شي الله تعالى پکې ستا لپاره ډېر خیر، اجر او ثواب اچولی وي.

ديارلسم لامل

څوک دی چې د رابللو پر وخت مرسته کوي؟

څوک دی چې غمجن سړی ورته لاس پورته کړي او هغه ورسره مرسته وکړای شي، ټول ولسونه، بلکې ټول کائنات ورته اړ دي، د نړۍ هر موجود ترې مرسته غواړي، په یاد سره یې ژبو ته خوند او زړونو ته ارام رسېږي؟ دا الله تعالی جل جلاله دی هغه د ټول مخلوق رب دی او له هغه پرته بل ربښتینی معبود نشته.

پر ما او تا لازمه ده چې په سختۍ، هوساینه، روغتیا، ناروغۍ او ټولو حالاتو کې هغه راوبلو او هغه ته وروگرځو، په غمونو او کړاوونو کې ورته نېک عملونه وسیله کړو او د ژړا او عاجزۍ په حالت کې یې دروازه ور وټکوو، تر دې چې موږ ته فتح او خوشحالي راوبښي

﴿أَمَّنْ يُجِيبُ الْمُضْطَرَّ إِذَا دَعَاهُ﴾

«څوک دی چې د بېکس بېوس دعا اوري.»

له هغه پرته بل څوک شته چې مرسته وکړي، کله چې یو غمجن یې د خپل غم لپاره راوبلي؟ الله تعالی هغه ذات دی چې په سیند لاهو کس له ډوبېدو ژغوري او ورک شوی کس بېرته پیدا کوي، پر مصیبت اخته کس له مصیبت څخه خلاصوي، ناروغ ته روغتیا وربښي، د مظلوم سره مرسته کوي او له دردمن څخه درد لرې کوي

﴿فَإِذَا رَکَبُوا فِي الْفُلِّ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ﴾

«کله چې دغه خلک په بېړۍ کې سپرېږي نو د الله تعالی نه په خالص

اعتقاد سره دعا غواړي.»

مشرکین هم چې کله په کښتۍ کې سپاره او د سیند په وژونکیو څپو کې راگېر شي، په پوره اخلاص سره الله تعالی رابلي او هغه یې ژغوري؛ خو کله چې په سیند کې د ډوبېدو له خطر څخه خلاص شي، نو بیا یې

دا حال نه وي بيا له الله تعالى سره يو درجن باطل خدايان شريك بولي. زه نه غواړم چې دلته درته له غم او پرېشاني څخه د خلاصېدو دعاگانې راوړم، بلکې د هغو کتابونو په لور دې پام راوړل غواړم چې په دې اړه د حديثو په رڼا کې د دعاگانو او ذکرولو کتابونه وگورې په دې سره به ته هغه ذکرونه زده کړې، چې د الله تعالى د ياد لپاره پخپله الله تعالى خپل پېغمبر ته ښودلي او هغه دعاگانې به زده کړې، چې د الله تعالى د بللو وړ وي، په همدې سره ته کولای شې چې الله تعالى ته ځان ورسوي او کله چې دې هغه پيدا کړ، هر څه دې وموندل او که پر هغه باندې د ايمان له راوړلو نه بې برخې شوې؛ نو هر څه دې وبايلل، ستا لپاره ستا د رب رابلل ځانگړې عبادت او بندگي ده او پر هغو نعمتونو سربېره چې ته يې له الله تعالى نه غواړې، يو ستر عبادت دی او څوک چې په ښه توگه د دعا کولو پوهه لري هغه هېڅکله نه غمجن کېږي، د نړۍ ټول غرونه به ونړېږي؛ خو د ده د هيلو رسي به هماغسې غښتلې وي، ټولې دروازې بندېږي؛ خو د داسې کس دروازې د شپې او ورځې په اوږدو کې تل تر تله خلاصې دي او هېڅکله نه بندېږي، الله تعالى نږدې دی، اورېدونکي او دعا قبلوونکي دی، که هر بې وزله يې د خپل حاجت لپاره راوبلي، هغه ورسره مرسته کوي.

الله تعالى پخپله تا ته وايي:

﴿ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾

«ما راوبلئ، زه به مو دعاوې قبولې کړم.»

هغه په داسې حال کې چې ته ورته اړ يې درته وايي چې ما راوبوله، الله تعالى غني دی، قوي دی، يو دی او د لوی شان والا دی، کله چې دې مخې ته څه پېښه راځي يا له کوم غم او پرېشاني سره مخ کېږي، بې له ځنډه د هغه دروازه وټکوه، د هغه په خواږه نوم خپلې شونډې او ژبه وخوځوه او اواز پرې وباسه، مرسته ترې وغواړه، فتح او نصرت ترې وغواړه، خپل تندي د هغه د نوم لپاره په خاورو ککړ کړه، د دې لپاره چې

د ازادۍ تاج په سر کړې، پوزه د هغه د بندګۍ لپاره په خاوره خړه کړه،
 د دې لپاره چې خلاصی ترلاسه کړې، خپل لاسونه د الله تعالی په در
 کې لپه کړه، خپله ژبه وچلوه، له الله تعالی څخه په غوښتنه کې ډېر زیار
 وباسه، د هغه په دروازي پورې ځان ونښلوه، د نرمۍ هیله ترې وکړه، د
 فتحې انتظار یې وکړه، ښه گمان پرې وکړه، هغه ته ځان له نور هر څه
 نه وزگار کړه او بالاخره ځان ټول هغه ته وربښه؛ نو ته به نېکمرغه او
 بریالی شي.

خوارلسم لامل

په کور کېنه

شرعي خلوت (یواځېتوب) تا له شر، شريرانو، وزگارو او بېکاره خلکو او د هغوی له بیگارونو لرې ساتي، که ته شرعي خلوت خپل کړې؛ نو ټول کارونه به دې سم او فکر به دې برابر وي، هیڅ بوج به درباندي نه وي او په ارام سره به دمه ژوند وکړې، ذهن به دې هم کار کولو ته تیار وي، په فکر کې به دې د حکمتونو مرغلرې راتوکېږي او سترگې به دې د حکمت او زده کړې په باغونو کې څر کوي.

بې شکه چې یواځېتوب له هر ډول بې کارۍ او ناوړه کارونو څخه د خوندیتوب لامل دی او دا د نېکو کارونو لپاره په زړه پورې نسخه ده، چې د زړونو ډاکټرانو تجربه کړې او پرې بریالي شوي هم دي او دا یې گټوره نسخه بللې.

په یواځېتوب کې له بې ځایه وخت تېرېدلو، د فکر خوندیتوب، له الله تعالی څخه د وېرې تل پاتې والی او د انابت او تذکر ډېر والی دی، هو! ځینې مجلسونه له یواځېتوب څخه ډېر گټور دي، چې هغه د جَمْعې د لمانځه، د علم او دعوت او داسې نور مجلسونه دي، له دې پرته له نورو بې ځایه ناستو ولاړو او منډو رامنډو څخه ځان وساته، د دې پر ځای په خپل کور کې کېنه، له ځان سره د خپلو عملونو په اړه سوچ وکړه، پخپلو گناهونو وژاړه او د ژبې ساتنه وکړه، بې ځایه ناسته ولاړه د نفس لپاره د جنگ مثال لري او دا په نفس کې د امن نړۍ له خطر سره مخ کوي، ځکه ستا ناسته ولاړه له بې ځایه خلکو سره ده، هغه خلک چې غواړي بې ځایه ویناوې خپرې کړي، ستا نفس له یوه نا اشنا خطر سره مخ کوي او په زړه کې دې فتنې او گډې وډې خبرې روزي، تر دې چې له مرگ سره مخ شي.

﴿لَوْ خَرَجُوا فِیْکُمْ مَّا زَادُوْکُمْ اِلَّا خَبَالًا﴾

«که دوی له تاسې سره جنگ ته ووځي؛ نو په تاسې کې به له نقصان پرته بل هیڅ شی زیات نه کړي.»

نو زما یواځینې هیله دا ده چې پخپل کور کې کېنه، خپل کار ته پام راواړوه او د نېکۍ کارونو ته مخه کړه، هر کله دې چې دې دا کار وکړ ستا زړه به راتپل شي او له هر ډول غمونو څخه به بې غمه شي؛ نو خپل وخت له بربادولو وساته، ژبه له غیبت نه وساته، زړه له غم او بدگمانۍ نه او غوږونه له موسیقۍ نه وساته، چا چې تجربه وکړه پوه به شي چې دا ډېره ارزښتناکه نسخه ده او چا چې خپل ځان د وهمونو پر سپرلۍ سپور کړ او له عوامو سره مجلسونو ته یې وخت ورکړ؛ نو ووايه، چې پر ده دې سلام وي او بس.

پنخلسم لامل

له الله خخه بدله وغواره

کوم شی چې الله تعالى درخه واخلي، بدل به یې هرو مرو درکوي؛ خو دا هله چې ته صبر وکړې او ثواب یې وبولې.

مَنْ أَخَذَتْ حَبِيبَتِيهِ فَصَبَرَ، عَوَّضَتْهُ مِنْهُمَا الْجَنَّةُ

«له چا نه چې په دنیا کې سترگې واخیستل شوې او صبر یې پرې وکړ؛ نوزه به په بدل کې جنت ورکړم.»

مَنْ سَلَبَتْ صَفِيَّةُ مِنْ أَهْلِ الدُّنْيَا، ثُمَّ احْتَسَبَ، عَوَّضَتْهُ مِنَ الْجَنَّةِ
«څوک چې په دنیا کې خپل دوست له لاسه ورکړي، زه به په جنت کې د هغې ښه بدله ورکړم.»

او د چا چې اولاد مړ شو او صبر یې پرې وکړ، الله تعالى په جنت کې کور ورکوي، چې د بیت الحمد په نامه به نومول شوی وي. نو په یوه مصیبت هم مه غمجن کېږه، ځکه دا څه چې تا ته رسېږي، الله تعالى یې ستا لپاره په بدله کې جنت او نعمتونه لیکلي او ډېر لوی اجر لیکلی دی.

بې شکه د الله تعالى نېک بندگان چې په دنیا کې یې ډول ډول سختۍ او ستونزې گاللې وي په قیامت کې به ورته ویل کېږي
﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾

«پر تاسې دې سلام وي دا ستاسې د صبر له امله؛ نو اوس دا ستاسې لپاره ډېر په زړه پورې له نعمتونو ډک کور یعنې جنت دی.»

پر موږ لازمه ده چې د مصیبت او غم په بدل کې د هغې د ثواب او بدلې طمع وکړو او هیله مو دا وي، چې الله تعالى به موږ ته تر دې غوره راکوي.
﴿أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْبُهْتَاؤُنَ﴾
«پر دې خلکو د الله تعالى له لورې ښښه او رحمت دی او همدوی پر

سمه لاره روان دي، هغو خلکو ته زېږی او مبارکي ده، چې پر مصیبتونو او غمونو اخته وي که دوی صبر وکړي الله تعالی به ورته په جنت کې ډېر ښکلی کور ورکوي.»

تاسې باور وکړئ چې د دنیا ډېر لږ او لنډ ژوند دی، د دې دنیا خزانې سپکې دي او آخرت غوره او تلپاتې دی؛ نو څوک چې دلته له مصیبتونو او غمونو سره مخ شو دا ورته د قیامت له مصیبتونو څخه امان دی او څوک چې دلته سترې شو په قیامت کې به دمه شي؛ خو د دنیا عاشقانو خپل زړونه په دنیا پورې تړلي دي، له دې امله د دوی پر زړه تر دې سخت بل حالت نه وي، چې د دنیا په اړه له څه پېښې سره مخ شي، د دوی برخې په دنیا کې دوی ته ورپوره کېږي او راحت یې په دنیا پورې ځانگړې دی، ځکه دوی یواځې همدا دنیا غواړي، له دې امله د دنیا مصیبتونه ورته ستر ښکاري، ځکه دوی خپلې مخې ته گوري؛ نو له دې نیمگړې دنیا پرته نور هیڅ نه ویني.

ای په غمونو اخته خلکو! له تاسې څخه کوم شی له لاسه نه دی وتلی او تاسې په گټه کې یاستئ، تاسې ته یو لیک راغلی او په ډېر لطف، نرمۍ او مینې سره یې دا پیغام درته وړاندې کړی دی، چې ستا د مصیبت بدله په دې توگه ده:

﴿فَضْرَبَ بَيْنَهُمْ سُورِئَةً بَابٌۙ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قَبْلِهِ الْعَذَابُ﴾

«بيا به د هغو ترمنځه یو دېوال درول شي چې په هغه کې به یوه دروازه وي، په هغې دروازه کې دننه به رحمت وي او بهر عذاب.»

یعنې ستا او د نعمتونو ترمنځ د دنیا ژوند یوه پرده ده، چې په ښکاره توگه ستا لپاره په دې کې زحمتونه دي؛ خو په اصل کې دا ستا لپاره نعمتونه دي او هغه نعمتونه چې له الله تعالی سره دي غوره دي، تلپاتې دي، ډېر مبارک دي، ښه تېرېدونکي دي، د لوی شان والا او لوړې مرتبې

شپاړسم لامل

ایمان، یو مکمل ژوند دی

تر ټولو بدمرغه خلک هغه دي چې الله تعالی د ایمان له خزانو او د یقین له رڼا څخه بې برخې کړي وي، دوی به د تل لپاره په غمونو، خواری او ذلت کې وي.

﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا﴾

«او څوک چې زما له ((ذکر)) د نصیحت له درس نه مخ واړوي، د هغه لپاره به په دنیا کې تنگ ژوند وي.»

نه به یې زړه خوشحاله شي، نه به پاک شي او نه به له غمه خالي شي، د دې لپاره یو لامل دی، چې هغه پر الله تعالی جل جلاله ایمان دی، له ایمان پرته له سره په ژوند کې مزه نشته.

اذا لايمان ضاع فلا حياة

ولا دنيا لمن لم يحي ديننا

«هر کله چې ایمان له منځه لاړ؛ نو ټول ژوند له منځه لاړ او د هغه چا لپاره دنیا نشته چې خپل دین ژوندی ونه ساتي.»

هغه ملحدین چې پر الله تعالی ایمان نه لري، د خپلې هوساینې لپاره تر مرګه زیات د راحت لامل بل نه ویني او هرکله، چې له دنیوي ستونزو سره مخ شي؛ نو ځانونه وژني د دوی څومره سخت ژوند دی، چې د ژوند د دغې سختۍ لامل یواځې او یواځې د الله تعالی پر ذات او د قیامت پر ورځ د ایمان نه درلودل دي، د هر هغه چا به همدا حال وي چې د الله تعالی له رالېږلي قانون څخه سرغړونه کوي.

﴿وَلُقِّبُوا فِدَتَهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ كَمَا لَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ﴾

«موږ په هماغه شان د دوی زړونه او نظر اړوو لکه څنګه چې ټوی لومړی

خل پرې ايمان نه و راوړی. موږ دوی د دوی په همدې سرکشی کې لا لېانده پرېږدو.»

پر خلکو داسې وخت راغی، چې ټولو د الله تعالی پر ذات قناعت وکړ او غاړه یې ورته کېښودله، د توحید پر کلمه یې ايمان راوړ او دا د پېړیو پېړیو له تجربو وروسته کله چې دوی په ښکاره توګه ولیدل، چې بتان هیڅ شی نه دی، هیڅ ګټه او ضرر نشي رسولای او دا هسې بې ګټې خرافات دي کفر د لعنت وړ دی او الحاد درواغ دي، پېغمبران رېښتیني دي او الله تعالی حق دی، هغه د بادشاهانو بادشاه دی، د هغه لپاره ستاینې دي او هغه پر هر شي ځواکمن دی.

پر الله تعالی باندې ستا د ايمان په کچه به ستا په زړه کې اطمینان، راحت، آرام او قوت وي، چې همدا ستا لپاره پوره نېکمرغي ده او پوره اطمینان دی.

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنشَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةًۖ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

«هر څوک چې ښه عمل وکړي، که هغه نارینه وي او که ښځه، په دې شرط چې مؤمن وي پر هغه به موږ په دنیا کې سپېڅلی ژوند تېر کړو او (آخرت کې به) دغسې خلکو ته د هغو اجر له ډېرو ښو عملونو سره سم ورکړو.»

په پورتنۍ ایت کې له خوښۍ ډک ژوند همدغه اطمینان، راحت او آرام دی، چې د مؤمن په زړه کې وراچول کېږي او کافر یې په کروړونو او اربونو روپو نشي ترلاسه کولای. رَضِيتُ بِاللّٰهِ رَبًّا، وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا، وَبِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نَبِيًّا وَرَسُولًا «زه پر الله تعالی د رب په توګه پر اسلام د دین په توګه او پر محمد صلی الله علیه وسلم د پېغمبر په توګه خوښ او راضي یم. الحمد لله على ذالك.»

اوولسم لامل

له نرمۍ کار واخله

نرمي چې په هر شي کې راشي، ښکلا وربښي او کوم شی چې ترې بې برخې شي، هغه بد ښکاري. په وينا کې له نرمۍ کار اخيستل او له خدا ډکه خوله او حيا هغه څه دي، چې انسان ته نېکمرغي وربښي، ښايسته خبره او له مسلمان سره د مخ کېدو پر مهال هغه ته داسې څه ويل، چې زړه يې پرې ښه شي، د نېکمرغو خلکو گانه ده او دا د مسلمان صفت دی، د دې مثال داسې دی، لکه مچۍ چې ښه خواړه خوري او ښه شيان (شهد) جوړوي او کله چې پر يوه گل کېني نه يې شوکوي، ځکه الله تعالی د نرمۍ په بدل کې هغه څه ورکوي چې د سختۍ په بدل کې يې نه ورکوي، په ټولنه کې هر ډول خلک شته ځينې يې داسې دي چې خلک يې په يوه مجلس کې د راتلو لپاره لارې څاري او دا ځکه چې په هر يوه کار کې يې له خلکو سره له نرمۍ او نېکې رويې کار اخيستی دی؛ خو ځينې داسې هم شته چې مجلس ته په راتلو سره يې خلک خواشينی کېږي دا بدمرغه خلک بد اخلاقه دي؛ نو ځکه يې څوک په خوا کې کېناستلو ته نه خوشحالهږي.

د دوستانو گټل ځانگړی فن دی، چې نېکان او هوښيار خلک پرې پوهېږي، دوی تل هڅه کوي، چې له خلکو سره ښې اړيکې جوړې کړي او ټول خلک دوستان کړي؛ خو که پر دې نه کېږي؛ نو بيا د دې لپاره له الله تعالی نه دعاگانې غواړي.

د دې نېکمرغه خلکو لپاره د ښو اخلاقو ځانگړی قانون وي چې عنوان يې دا دی:

﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ﴾
 «ته د بدۍ مخنيوی په هغې نېکۍ سره وکړه چې هغه ډېره ښه وي ته به وگورې چې له تا سره چې د چا دښمني لوېدلې وه، هغه دې لکه

صميمي دوست گرځېدلی دی.»

دوی په خپلو عاطفو سره د خلکو د کینو دېوالونه نړوي، په خپل صبر د خلکو بدۍ پر نېکیو بدلوي، بدې یې هېروي او نېکۍ یې یادوي چې له دې امله یې خلک له شر نه په امان کې وي او له همدې امله مسلمان بلل کېږي.

الْمُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ

«مسلمان هماغه دی چې نور خلک یې د ژبې او لاس له ضرر نه خوندي وي.»

وَالْمُؤْمِنُ مَنْ أَمِنَهُ النَّاسُ عَلَى دِمَائِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ

«او مؤمن هغه چا ته ویل کېږي، چې نور خلک ترې د خپلو وینو او مالونو په اړه په امن کې وي.»

ان الله امرني ان اصل من قطعني وان اعفو عن ظلمي وان اعطي من حرمني

«الله تعالی ما ته امر کړی دی چې له هغه چا سره خپلوي جوړه کړم چې هغه یې له ما سره پرې کوي او هغه څوک وېښم، چې پر ما ظلم وکړي او هغه چا ته ورکړه وکړم، چې ما ته څه نه راکوي.»

﴿وَالْكُظَيْنَ الْغِيظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ﴾

«غصه خوړونکي دي او خلکو ته بېښنه کوونکي دي.»
د پورتنیو صفتونو خاوندانو ته زېری دی چې الله تعالی به ورته ډېر ژر ښایسته بدله، د زړه ډاډ او اطمینان ور په برخه کړي.

من سالم الناس يسلم من عوائلهم

ونام وهو قرير العين جذلان

«د چا له شر نه چې خلک خوندي شول، دی به د دوی له شر نه خوندي وي او په داسې حال کې به ویده کېږي، چې سترگې به یې یخې او ښه به آرام وي.»

د دې ترڅنگ داسې کس ته د اخروي ثواب زېری دی، چې دا ډېر ستر ثواب او اجر دی، په دې کې ډېر زیات نعمتونه دي په زړه پورې باغونه او ښکلې ویالې دي.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.

اتلسم لامل

د الله تعالى ذکر د خوښۍ او ډاډ لامل دی

رښتیا ویل الله تعالى ته خوښ دي، څرگنده وینا د زړونو صابون دی، تجربه یو ډول دلیل دی او د زړه د خوښۍ لپاره له ذکر نه غوره بل عمل نشته.

﴿فَاذْكُرُونِي أَذْكُرْكُمْ﴾

«تاسې ما یاد کړئ، زه به تاسې یاد کړم.»

د الله تعالى یاد په دنیا کې د انسان لپاره جنت دی او له ستړیاوو څخه د زړونو راویستل دي، بلکې دا د هر بریالیتوب او کامیابۍ لپاره لار ده، ته د قرآن او حدیث مطالعه وکړه، چې د ذکر له گټو څخه خبر شي او پر دې لږه تجربه هم وکړه، چې له ډول ډول ناروغیو څخه خوندي شي او روغتیا درته په برخه شي، د الله تعالى په یاد سره له هر ډول وېرې، غم، خپګان او ناروغۍ څخه روغتیا ترلاسه کېږي او دا داسې نېکي ده چې په ترسره کولو یې د هر ډول غم او درد پیاوړي غرونه راوړانځېږي.

دا د حیرانتیا خبره نه ده، چې د الله تعالى په یاد سره د خلکو زړونو ته سکون رسېږي، بلکې د حیرانتیا خبره دا ده چې د الله تعالى له ذکر نه غافل خلک څنګه ژوند کوي؟!

﴿أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَیَّانَ يُبْعَثُونَ﴾

«دوی مړه دي ژوندي نه دي او نه پوهېږي، چې کله به بېرته راپورته کېږي.»

ای د نړۍ دردېدلیه!

ای له دردونو او غمونو څخه په ژړا سر انسانه!
راشه د الله تعالى په سپېڅلي نامه خپله ژبه وڅوڅوه او د خپل زړه درمل پرې وکړه.

خومره ډېر چې د الله تعالى ذکر کوي، ستا زړه به له پراخې خوښۍ سره مخ کېږي، ارام به ورته رسېږي، له نفس سره به دې مرسته کوي او ضمير به دې په راحت کې وي، ځکه د الله تعالى په ذکر کې پر هغه باندې د توکل، باور، هغه ته د ورگرځېدو، پر هغه د نېک گمان او د خوښۍ د راتلو د انتظار معنی پرته ده؛ نو الله تعالى نږدې دی، د هر بلونکي اواز او غوښتنه اوږي، اوږدونکي او د دعاگانو قبلوونکي دی؛ نو په ډېره عاجزۍ مینه او زاری سره د هغه نوم واخله، د خپلو ستونزو د حل لپاره یې راوبله، مرسته ترې وغواړه، ستاینه یې وکړه او بښنه ترې وغواړه، بې شکه الله تعالى د دې وړ دی، چې د خپلو ټولو ستونزو د حل لپاره راوبلل شي او هغه د هر عمل بدله ورکوي او له خپلو بلونکیو څخه هېڅکله خپلې مرستې نه سپموي:

﴿فَاتَّهِمُ اللَّهُ ثَوَابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ ثَوَابِ الْآخِرَةِ﴾

«الله تعالى دوی ته د دنیا د ثواب ترڅنگ د اخرت غوره بدلې هم ورکړې.»

نولسم لامل

له چا سره کینه مه کوه

کینه یوه ناکاره او اوږده ناروغي ده، چې هډوکي خوري او بدن فاسدوي، چا ویلي دي:

لا راحة لحسود فهو ظالم في ثوب مظلوم وعدو في جلبب صديق
«د حاسد سړي لپاره راحت نشته، ځکه دا د مظلوم په جامه کې ظالم او د دوست په جامه کې دښمن دی.»

له هوښیارانو نه رارسېدلې دي چې وایي:
((حسد نا اشنا عدل لري، څوک چې یې پیل کړي؛ نو له مرگ پرته یې نه پرېږدي)).

له حسد څخه ډډه کول زما لومړی پر ځان او بیا پر تاسې پېرزو دي، ځکه په حسد سره زموږ او ستاسې غوښې د غم په وړاندې ډالۍ کېږي، په دې سره درد او رنځ زموږ د زړه زور ختموي او وینه مو وچوي.
حاسد سړی سره له دې چې په حسد سره هیڅ گټه نشي کولای، د خپل حسد له امله له یو لړ ناروغيو سره مخ کېږي او د خوښۍ ژوند له لاسه ورکوي، بدمرغه حاسد د الله تعالی له قضاء سره په ټکر کې دی، د الله تعالی پر ذات د ظلم تور لگوي، دا تر ټولو ستر بې ادبه او بې ډبه دی او د شریعت د منهج مخالف دی.

حسد یوه داسې ناروغي ده، چې په دې ناروغيو پروت انسان له درد سره مخ دی؛ خو له اجر او ثواب څخه یې برخې دی، پر انسان باندې هر ډول راتلونکي ناروغۍ د هغه لپاره د اجر او ثواب لامل دی؛ خو حسد داسې امتحان دی چې هیڅ اجر پرې نه ترلاسه کېږي او نه یې څه گټه شته، بلکې د حسد سپرغۍ چې کوم زړه وواهه، هغه زړه د تل لپاره سوځي او د ژوند په اوږدو کې یې درد نه په ارامېږي، د هر ناروغ لپاره درمل شته؛ خو حاسد درمل نه لري، هر رنځ پای لري؛ خو د حسد پای

نشته، حاسد الله تعالى د شر مرجع گڼلی او لارښوونه یې کړې چې پنا ترې وغواړئ.

﴿وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ﴾

«زه د حاسد له شر نه په الله تعالى پورې پنا غواړم کله چې حسد ښکاره کړي.»

حاسد د تور مار پشان دی، تر هغې نه ارامېږي چې خپل زهر یې په یوه بې گناه جسم کې پرېښي نه وي له دې امله درته په ډېر ټینګار سره له حسد څخه د ځان ژغورنې لارښوونه کوم او د ځان لپاره هم له دې ناروغۍ او د حاسد له شر څخه پنا غواړم.

شلم لامل

خپل ژوند بدلول مه غواړه

په دنيوي ژوند کې پر انسان هر ډول حالات راځي او له دنيوي نعمتونو څخه په هر نعمت کې يو ډول نيمگړتيا موندل کېږي، ټول په ټوله هيڅ شی پوره نه وي، کور، بڼه، بچي، دوستان، دنده او داسې نور شيان، چې انسان يې لري په ټوله معنی پوره نه دي، ارو مرو به له يوه اړخه يوه ستونزه لري؛ خو هوښيار سپری هغه دی چې د دې هر څه غوره والی او بهتري راپه زړه کړي او بدې يې هېره کړي.

الله تعالی دا نړۍ د متضادو شيانو د جمع کوونکې په توگه پيدا کړې، خير او شر، اصلاح او فساد، غم او ښادي او داسې نور، ډېر شيان شته چې پخپلو کې سره مخالف بلل کېږي؛ خو په دې نړۍ کې په يوه وخت کې موندل کېږي، ډېر ځل داسې هم کېږي چې په يوه کور کې غم او ښادي دواړه سره يو ځای شي.

په يوه حديث کې راغلي دي:

الدُّنْيَا مَلْعُونَةٌ، مَلْعُونٌ مَا فِيهَا، إِلَّا ذِكْرَ اللَّهِ وَمَا وَالَّاهُ، وَالْعَالِمُ،
وَالْمُتَعَلِّمُ

«دا دنيا ټوله د الله تعالی له رحمت څخه لرې ده او هر څه چې په دې کې دي د الله تعالی له رحمت نه لرې دي، پرته د الله تعالی د ذکر او هغه چې له دې سره تړاو لري او د دين عالم او د دين زده کوونکی.»

له دې امله د ځان لپاره د خپل ژوند له واقعیتونو سره سمه تگلاره خپله کړه او له خیالاتو او وهمونو سره مه درومه.

خپل ځان د خپل ژوند د چارو لپاره تیار کړه، کله نا کله کېدای شي ته په خپل ژوند کې هيڅ يو رښتونی دوست پيدا نه کړې او نه کوم کار سرته ورسوې، ځکه رښتينولي او بشپړتيا د دې نړۍ له صفاتو څخه نه ده.

کېدای شي ستا بڼه ستا په طبعه برابره نه وي؛ خو حديث کې راغلي دي.

لا يفرك مومن مومنة ان کره منها خلق رضي اخر

«يو مسلمان دې خپله مسلماننه بڼه کمه نه گڼي، که د هغې يو خوی

يې خوښ نه وي، بل به يې خوښ شي.»

له دې امله پکار ده چې ته ځان پياوړی کړې، له خلکو سره نږدې

اړیکې ولري، له تېروتنو يې مخ واړوې، بدې يې وښي، له خلکو سره د

اسانتياوو څخه کار واخلي، کله د يوې موضوع په اړه سترگې پټې کړې

او له ځينو کارونو څخه ناخبري وښي.

يويشتم لامل

غم خپليو ته وگوره

که ته ښۍ او کينې خوا ته وگورې؛ نو ډېر زيات غم خپلي به ووينې، موږ وينو چې له هر کور نه د غم خپلو د ژړا اواز راځي او هر اننگی د غم له امله د ژړا په اوبښکو لوند دی.

په نړۍ کې څومره غمونه او څومره خلک شته چې پر غمونو صبر کوي؟ په دې غمونو او مصيبتونو کې ته يواځې نه يې، بلکې هغه څه چې تا ته رسېدلي دي د نورو په پرتله ډېر کم دي، ته فکر وکړه ډېر داسې ناروغان شته چې په کلونو کلونو په کتونو کې پراته دي او پخپله په ډډه نشي اووښتلی، بلکې د کور له غړيو څخه يو بل څوک يې په ډډه اړوي.

ډېر خلک داسې دي چې له مودو راهيسې په زندانونو کې دي، نه يې لمر تر سترگو کېږي او نه د نړۍ نورې مزې ليدلای شي، ډېرو خلکو ځواني له لاسه ورکړې او ډېر په پورونو او نورو ډول ډول مصيبتونو اخته دي.

دا هر څه تا ته د دې خبرې پوره درس دی، چې دا دنيا د مؤمن لپاره د زندان مثال لري، چې له غمونو او کړاوونو ډکه ده، سهار به يوه بنگله پخپلو اوسېدونکيو ښکلې وي؛ خو ماښام به بيا پر ځمکه پرته وي، همدا شان گڼ شمېر انسانان به د سهار په وخت په پوره خوښۍ سره خپل کور کې له خپل مور، پلار، خويندو، وروڼو، ښځې او اولادونو سره ناست وي له يو بل سره به د زړه خواله کوي؛ خو ماښام به دغه ټول هر څه په ناروغۍ، بېلتون، مرگ او فقر پای ته ورسېږي او په خواشينۍ به بدل شي.

له دې امله ته پخپلو نعمتونو شکر وباسه او د تل لپاره د دنيا په چارو کې له ځانه ښکته خلکو ته گوره او هره ستونزه چې ته ورسره مخ شوی يې د ځان لپاره د اجر او ثواب لامل وبوله.

د نبي عليه السلام ژوند ستا لپاره تگلاره او کرنلاره ده، په هغه صلى الله عليه وسلم خځلي راغورځول شوي، پښې مبارکې يې وينې شوې دي، مخ مبارک يې زخمي شوی دی، په تنگو نالو، درو او تنگيو کې کلا بند شوی دی، په ښځه يې د زنا (دروغجن) تور لگول شوی دی، د ونو پاڼې يې خوړلي دي، له مکې نه ويستل شوی دی، غاښونه مبارک يې شهيدان شوي دي، له ملگرو څخه يې په يوه ځای اويا کسان په شهادت رسېدلي دي، د ده په ژوند د ده زامن مړه دي، له لوړې يې په گېډه پورې تېري تړلي دي، شاعر، لېونی، کاهن، جادوگر او دروغجن بلل شوی دی، الله تعالى له دې هر څه سره له هغه سره مرسته کړې ده؛ خو هغه په دې هر څه صبر هم کړی دی، هېڅکله يې خپله حوصله له لاسه نه ده ورکړې او دا پر هغه ډېر ستر ازموښت و، له هغه صلى الله عليه وسلم نه مخکني پېغمبران هم له ډول ډول ازموينو سره مخ شوي وو، لکه زکريا عليه السلام وژل شوی و، يحيي عليه السلام غرغره شوی و، موسی عليه السلام په وړوکتوب کې له موره بېل شوی و، ابراهيم عليه السلام په اور کې غورځول شوی و او همدا شان صحابه کرام رضي الله عنهم هم له ډول ډول مصيبتونو سره مخ شوي وو، لکه عمر رضي الله تعالى عنه، عثمان رضي الله عنه، علي رضي الله عنه، بلال رضي الله عنه او داسې نور او د دين له امامانو څخه هم بېل بېل له ډول ډول ازموينو سره مخ شوي وو:

﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخِلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ ۖ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا﴾

«ايا تاسې دا انگېرئ چې همداسې به جنت ته ننووځئ، په داسې حال کې چې لا تر اوسه پر تاسې هغه هر څه نه دي تېر شوي، چې له تاسې نه پر مخکنيو مؤمنانو راغلي دي؟ پر هغو ستونزې راغلي، کړاوونه ورته ورسېدل، ولړزول شول.»

دوه ویشتم لامل

لمونځ

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ﴾

«ای مؤمنانو په صبر او لمانځه له الله تعالى نه مرسته وغواړئ.»

هر کله چې له وېرې سره مخ شي، غم درباندي برید وکړي، له ځنډ پرته لمانځه ته پورته شه په دې سره به ستا روح ته ارام ورسېږي، غمونه او پرېشاني به دې ټولې له منځه لاړې شي، نبي عليه السلام به هم د يوه کار د سختۍ يا بوج کېدو پر مهال لمانځه ته مخه کوله، هغه به بلال رضي الله تعالى عنه ته ويل: بلاله! په لمانځه سره موږ ته ارام راوبښه؛ نو لمونځ د هغه لپاره د سترگو يخوالی او د زړه ارام و.

ما د پخوانيو ولسونو تاريخ کتلی دی، هغوی هم خپلې ستونزې په لمانځه اوارولې.

صلوة خوف (د وېرې لمونځ) د دې لپاره مشروع شوی دی، چې دا د وېرې په حالت کې وشي، د دې لپاره چې امن راشي او مسلمانان پر دښمن برلاسي شي.

هغه ولسونه چې پر روحي ناروغيو اخته دي، دوی ته پکار ده چې له جومات او لمانځه سره خپل تړاو جوړ کړي په دې سره به د دوی ټوله پرېشاني له منځه لاړه شي او ناروغي به يې پر روغتيا بدله شي، ارام او ډاډ به ورته تر لاسه شي.

که موږ له ځان سره په خپل گربوان کې سوچ وکړو؛ نو پينځه وخته لمونځ زموږ لپاره ډېر لوی نعمت دی چې په دې سره موږ ته د شپې او ورځې په اوږدو کې ټول ترسره شوي گناهونه بښل کېږي او د الله په وړاندې مو درجې لوړېږي؛ نو له دې امله دا زموږ د ډېرو داسې ناروغيو درمل هم دی، چې له دې پرته بل درمل نه لري، دا زموږ په زړونو کې د الله تعالى پر ذات د يقين کچه زياتوي، زړه مو له ايمان څخه ډکوي،

د الله تعالى پر تقدير خوښي رابښي؛ خو څوک چې له جوماتونو څخه لري وځي او لمونځ ته شا کوي؛ نو د دوی ژوند به د تل لپاره تنگ، سخت او له غمونو او بدمرغيو ډک وي.

﴿فَتَعْسَالَهُمْ وَأَصْلُ أَعْمَالَهُمْ﴾

«نو د هغو لپاره هلاکت دی او الله تعالى به د هغو عملونه برباد کړي.»

درويشتم لامل

زموږ لپاره الله تعالى بس دی

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

ځان او خپل کارونه الله تعالى ته ورسپارل او پر هغه تکیه او باور کول، د هغه ژمنې رښتینې گڼل، په پرېکړو یې خوښ اوسېدل، ښه گومان پرې کول او له ټولو ستونزو نه د وتلو لپاره د هغه دروازه ټکول او مرستې ته یې سترگې په لار اوسېدل، د ایمان تر ټولو غوره مېوه او پایله ده او دا د مؤمنانو ستر صفت دی او هر کله چې یو انسان د خپلو ټولو چارو په اړه د ښو پایلو په اړه ډاډمن شي او په ټولو چارو کې په خپل رب باور وکړي؛ نو د سر په سترگو به د الله تعالى لخوا نه مرسته، کومک، کفایت، تائید او نصرت وگوري.

ابراهیم علیه السلام اور ته د غورځېدو پر مهال وویل:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

نو الله تعالى ورته اور یخ او له امنه ډک کړ.
نبي علیه السلام چې هر کله د دښمن له لورې له وېرې سره مخ شو ویي ویل:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

نو پایله یې دا شوه، چې:

﴿فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةِ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَنسَسْهُمْ سُوءٌ وَلَا اتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ ۚ

وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ﴾

«په پای کې هغوی د الله تعالى له نعمت او لورینې سره بېرته ستانه شول، هغو ته هیڅ راز زیان هم ونه رسېده او د الله تعالى له خوښې سره سم تگ کولو مرتبه یې هم وموندله، الله تعالى ډېر ستر لوړوونکی دی.»
انسان په یواځې ځان نشي کولای، چې د پېښو په وړاندې مقاومت

وکړي، ځکه چې دی کمزوری پیدا شوی دی؛ خو کله چې د الله تعالی پر ذات توکل وکړي، پر هغه ځان وروسپاري، باور پرې وکړي او له هغه نه مرسته وغواړي؛ نو بیا یې ټولې ستونزې په اسانۍ سره اوارېږي:

﴿وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

«یواځې پر الله ځان وسپارئ، که رښتیا مؤمنان یاستئ.»
له دې امله هر څوک چې پر ځان پېرزو لري، پر الله تعالی دې تکیه وکړي، خپل ټول کارونه دې هغه ته وروسپاري او تل دې ووايي:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

«زما لپاره الله تعالی پوره دی او هغه ښه ساتونکی دی.»
په دې سره به د ده ټولې ستونزې هوارې او مسئلې به یې حل شي.
مسلمانان وروره!

که کله دې مال کم شو، پورونه درباندي ډېر شول او د خلاصون لاره درنه ورکه شوه نو ووايه:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

که ناروغه شوې او ناروغي دې سخته شوه؛ نو اواز وکړه:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

که له دښمن څخه له وېرې سره مخ شوې یا د ظالم له ظلم نه وېرېږي؛
نو اواز وکړه:

﴿حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ﴾

او که له بلې هرې ستونزې سره مخ شوې؛ نو خپل رب د ځان لپاره پوره وگڼه او هغه د مرستې لپاره راوبله خپلې هیلې له الله تعالی پرته په نورو مه تړه، له هر څه نه نهیلي شه؛ خو د الله تعالی له دروازې مه نهیلي کېږه، هغه هرو مرو ستا مرسته کوي او ستا مشکلات له منځه وړي.

﴿وَكُنْ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا﴾

«او ستا لپاره ستا رب ښوونکی او مرستندوی کافي دی.»

خلورويشتم لامل

په ځمکه کې وگرځئ

له زړه نه د غمونو د ورکېدو يوه لاره دا هم ده، چې يو انسان پر ځمکه سفر وکړي، بېلا بېلو سيمو ته لاړ شي او د کتاب مطالعه وکړي، په دې کې د الله تعالى د قدرت او ځواک نښې نښانې وگوري او له دې لارې د ځان لپاره د خوبۍ لاملونه ولټوي، دلته ډېر په زړه پورې باغونه شته، چې د الله تعالى د توحيد وړي پکې خړېدلای شي، دوی پکې ځان خړوبوي او د الله تعالى پر ذات او صفتونو خپل باور ته وده ورکوي او په همدې سره خپلو غمونو او کړاوونو ته د پای ټکی ږدي.

نو زما مسلمانان وروره!

کله نا کله د الله تعالى د توحيد په باغونو کې د خړېدو لپاره له خپل کوره وځه، خپل چاپېريال ته فکر وکړه او پخپل زړه کې د توحيد د عقيدې د روزنې لپاره کله لوړو او کله ژورو ته لاړ شه، د الله تعالى پر قدرت ولاړو غرونو ته سوچ کوه، د چينو له يخو اوبو څخه خپله برخه اخله، د ډول ډول گلونو له بويولو څخه خوند اخله او هر کله چې د الله تعالى د قدرت نښې وگورې، بيا به خپل روح او ځان ازاد ووينې، د الله تعالى نعمتونه به دې په ياد شي او له دې سره سره په ژبه او زړه کې د الله تعالى ذکر هم کوي؛ نو په دې سره په يقيني توگه کېدای شي چې ستا ټول غمونه ورک شي او زړه دې له خوبنيو ډک شي.

په يوه تنگه کوټه کې کېناستل او له کارونو ځان وزگارول، د ځان وژنې لپاره لاره هوارول دي، ستا کوټه ټوله نړۍ نه ده او نه ته په خپل ځان کې ټول ولس يې؛ نو ولې خپل ځان د بلا په خوله کې اچوې؟ د غمونو او کړاوونو لاره ځان ته هواروې.

نه! نه!

داسې نه ده پکار، بلکې دې اواز ته د زړه له کومي ځواب ورکړه:

﴿انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا﴾

راځه چې چېرته په تازه هوا، ازاده فضا، د ويالو پر غاړو، د ښکلو باغونو او د مرغانو د زړه رانېکونکيو اوازونو په منځ کې د قرآن کریم تلاوت وکړو، د الله تعالى ذکر وکړو، هلته په ارامه فضا کې لمونځونه وکړو، په يخه هوا او يخو اوبو کې روژه په خوله وگرځو او د نبي عليه السلام د دې وينا مطابق د الله په لاره کې ورک شوی فرض راژوندی کړو چې فرمايي:

سِيَاحَةُ أُمَّتِي الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

«زما د امت سياحت د الله تعالى په لاره کې جهاد کول دي.»

په ازاده فضا کې گرځېدل يو لوی غنيمت او د الله تعالى ستر نعمت دی، ډېرو رواني ناروغانو ته ډاکټران پر همدې کار په پوره ټينگار مشوره ورکوي او الله تعالى هم په ځمکه، اسمانونو او په مخلوقاتو کې پر سوچ او فکر کولو امر کړی دی.

﴿وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا

سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

«او د اسمانونو او ځمکې په پيدايښت کې غور او فکر کوي (هغوی په غير ارادي توگه غږ کوي چې) (زموږ ربه! دا ټول شيان تا بابيزه او بې مقصده نه دي هست کړي، ته له دې نه پاک يې چې عبث کار وکړې؛ نو ای ربه! موږ ددوخ له عذابه وژغوره!»

مسلمانان د اسمانونو او ځمکې په پيدايښت کې فکر کوي او بيا وايي چې ای الله! دا هر څه تا بې گټې نه دي پيدا کړي؛ نو ای ربه موږ د اور له عذاب څخه خوندي کړه.

پتڅه ويستم لامل

صبر وکړه

پر صبر د ځان بنایسته کول د هوښیارو خلکو خوی دی، هوښیار خلک د سینې په پراخوالي، صبر او غښتلي ارادې د ژوند ټولو سختیو ته ماتې ورکوي، ما او تا که صبر ونه کړو؛ نو له لاسه به مو څه وشي؟! ایا زموږ لپاره د ستونزو په ځواب کې له صبر پرته بله د حل لاره شته؟ ایا له دې پرته بله بڼه توښه موندلای شو؟

د پخوانۍ زمانې یو لوړ رتبه کس، چې په خپل ژوند کې له زیاتو ستونزو سره مخ کېده او دا نړۍ ورته د مصیبتونو د مقابلې یو میدان جوړ شوی و، هر کله به چې د یوه مشکل له مقابلې څخه وزگار شو بل مصیبت به ورته مخه کړې وه؛ خو ده په ټولو حالاتو کې ځان پر الله ورسپارلی و، هغه د خپل حال په اړه وایي:

«هوښیار خلک د زمانې له پېښو سره داسې مقاومت کوي.»
 څه خلک د ابو بکر صدیق رضي الله تعالی عنه د ناروغۍ پوښتنې ته ورغلل او ورته یې وویل:

آیا ستا لپاره طبیب راوبلو؟!

ابو بکر صدیق رضي الله تعالی عنه ورته ځواب ورکړ:
 زه طبیب لیدلی یم.

دوی وویل:

نو څه یې درته وویل:

هغه ځواب ورکړ:

طبیب وویل چې زه د هر څه کوونکی یم.

له نېکو خلکو څخه یو تن ناروغه شو، چا ورته وویل: تا ته څه تکلیف دی او د څه شي له امله درد درر سپړي؟
 هغه په ځواب کې وویل:

تموت النفوس باوصابها
ولم يدر عوادها ما بها
وما انصفت مهجة تشتي
اذاها الى غير اجابها

«نفسونه پر هغه څه ناروغه دي چې ورته رسېدلي دي؛ خو خلک پرې نه پوهېږي او دا انصاف نه دی، چې ته خپل شکایت هغه چا ته کوي چې قبلولای یې نه شي.

صبر کوه او د صبر توفیق هم الله تعالی ورکوي؛ نو له الله تعالی څخه توفیق غواړه، په الله تعالی باور وکړه او د مصیبت په بدل کې له الله تعالی نه د اجر په هیله اوسه، هر کله چې پر تا مصیبتونه راځي شي؛ نو باور وکړه چې د الله تعالی مرسته او له مصیبتونو څخه وتل په صبر پورې تړاو لري او په هره سختۍ پسې اسانتیا وي.

ما د پخوانیو مشرانو تاریخ لوستلی دی، د هغوی صبر د حیرانتیا وړ دی، په دوی به مصیبتونه د باران د څاڅکو په څېر راروان وو؛ خو دوی یې په مقابل کې پوره صبر کړی او په خپل صبر یې ټولو حادثو ته ماتې ورکړې وه.

شپږويشتم لامل

د ټولې ځمکې غمونه په خپل سر مه اخله!

ځينې خلک داسې وي چې د خوب پر بستره يې په مغزو کې د نړيوالو جگړو خيالونه اوږي را راوړي، هسې يې خپله وينه توده کړې وي او په دغه خيالي جنگ کې ورته ډول ډول اندېښنې او غمونه په غنيمت کې رسېږي، چې د دې په پايله کې د معدې زخم، د وينې لوړ فشار او د شکر په ناروغۍ اخته کېږي، له پېښو سره يو ځای درومي، د نرخونو په لوړېدو غصه کېږي، د باران په وروسته والي او نه کېدو شور او زوږ کوي..... او تل په يوه ناوړين اخته وي.

﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾

«دوی هر زورور اواز د ځان پر ضد گڼي.»

دوی د هر مصيبت په اړه فکر کوي، چې دوی پرې اخته دي. گرانه وروره! ستا د يوه دردمند ورور په توگه تا ته زما نصيحت دی، چې ټوله ځمکه پر سر مه اخله، پېښې او حوادث پر ځمکه پرېږده او په خپلو خبرو کې ځای مه ورکوه، ځينې خلک لکه د اسفنج پشان زړونه لري، هر څه زغمي او هر ډول درواغو او رښتياوو ته ځای ورکوي، له هر څه نه ډېر ژر اغېزمن کېږي او زړه يې د تل لپاره له همدې امله د اندېښنو او کړاوونو نه ډک وي دغه ډول زړه نږدې دی، چې گوگل ونړوي او سړی له منځه يوسي.

حقپاله خلک له دغه ډول پېښو څخه پند اخلي ايمان يې لا پسې زياتېږي او عقیده يې نوره هم پياوړې کېږي او بې زړه خلک د وخت په تېرېدو سره له لا زياتې وېرې سره مخ کېږي، ځانته له ورېځو اوبشان جوړوي د داسې زړونو خاوندان هره ورځ خپل ځانونه پر پڅه چاره وژني. که سپېڅلی ژوند غواړې، بايد د پېښو په وړاندې په پوره اتلولۍ سره مبارزه وکړې، ځان تر پېښو هم پياوړی کړې او همدا ستا لپاره د بري

لار ده.

د هغو کمزورو خلکو پر زړونو افسوس پکار دی، چې د ونې د پانې په خبر يې د پېښو او حوادثو بادونه رپوي او د دنيا له ژوند څخه دومره اغېزمن وي چې د آخرت لور ته يې هيڅ پام نه وي، بلکې د دنيا په ژوند کې حرص کوي، چې دا د مشرکانو او کافرانو خوی دی:

﴿وَلْتَجِدْنَهُمْ أَحْرَصَ النَّاسِ عَلَى حَيَاةٍ﴾

«ته به دوی تر نور هر چا ډېر د دنيا پر ژوند حريصان وويني.»

مسلمان ته نه ښايي چې له دنيا سره مينه وکړي او د پېښو له امله يې خپل موقف بدل کړي بلکې د ونې د تنې په خبر به پياوړی وي، نه د ونې د پانې په خبر.

که مسلمان پر خپل موقف کلک ودرېږي او د نړۍ د پېښو تر اغېز لاندې رانشي؛ نو هره ستونزه يې له مخې لرې کېږي او ټولې لارې ورته هوارېږي:

﴿فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ﴾

پر مؤمنانو د پياوړي قدم په پايله کې ډاډينه راولېږل شوه.

اووه ويشتم لامل

په وړو خبرو پسې مه گرځه

ډېر خلک وړې وړې خبرې چې له سره د يادولو وړ نه وي، زړه ته نيسي او په دې سره ډېر دروند غم پر خپلو اوږو باروي.

وتعظم في عين الصغير صغارها

وتصغر في عين العظيم العظام

«د وړو خلکو په سترگو کې وړې خبرې ډېرې سترې وي؛ خو د لويو

خلکو په سترگو کې بيا ډېرې لويې خبرې وړې ښکاري.»

تاسې منافقانو ته وگورئ، خومره ټيټ همتونه او لوېدلی هوډ لري، هيڅ حوصله نه لري او نه د يوه شي په اړه مقاومت کولای شي، د جهاد

په اړه د دوی وينا دا وي ﴿لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ﴾ «په گرمۍ کې جهاد ته

مه وځئ» ﴿اُذْنُ لِي وَلَا تَفْتِنِّي﴾ «ما ته اجازه وکړه او په فتنه کې مې

مه اچوه» ﴿بِئُوتُنَا عَوْرَةً﴾ «کورونه مو خالي دي» ﴿نَخْشَى أَنْ تُصِيبَنَا

دَآيِرَةً﴾ «موږ وېرېږو چې له کومې پېښې سره مخ نشو» ﴿مَا وَعَدَنَا اللَّهُ

وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا﴾ «موږ سره الله او رسول د دوکې ژمنه کړې ده»، په

داسې نفسونو او داسې خيالاتو افسوس پکار دی.

د دوی ټول فکر د خپټې په اړه وي او په هر څه کې غواړي چې ځانونه

ماړه کړي، لوی لوی قصرونه او ماڼۍ جوړې کړي او د ځان لپاره د

ځانپالنې اسباب ولټوي، تل يې دنيوي گټو ته سترگې وي، ټول غم يې

له خپلو جامو، سورلۍ، بوټ، خپلۍ او دسترخوان سره وي.

که تاسې د ځينو کمزورو خلکو حالت ته وگورئ، سبا بېگا به يې له

خپلې ښځې، اولاد، وروڼو او گاونډيانو سره له جگړو پرته بل کار نه وي

او دا په ډېرو وړو خبرو کله په دې چې په ترکاري کې مالگه ډېره

شوی؛ نو اوس د ده ژوند په دې کور کې د تېرېدو وړ نه دی او کله یو لوبښی د یوه ماشوم له لاسه مات شوی دی؛ نو اوس دا ماشوم په کور کې د پرېښودلو وړ نه دی او کله یې له گاونډي څخه یواځې د خولې خبره اورېدلې یا په دروغو چا ورسولې؛ نو اوس د ده لپاره دغه خبره زغمل د سریتوب خلاف دي، کله یې په گاونډ کې په چرگانو جنجال دی او کله یې په سپیو، کله د کارونې په لوبښو او سامانونو او..... ټول خلک هم ترې په کړاو اخته دي او د دې بدمرغه خپلې شپې او ورځې هم نا ارامه دي.

داسې خلک لوړ هوډ نه لري او نه په خپل ژوند کې سترې موخې لري، چې پرې بوخت شي همدې خبرو ته وزگار وي او همدې خبرو ته یې مخه وي، له دوی سره له دې پرته د پام وړ کار نشته، چې خپل وخت پرې ډک کړي، هوبښیاران وایي چې لوبښی هر کله له اوبو خالي شي له هوا ډکېږي، دوی چې په خپل ژوند کې ارزښتناک کارونه او چارې نه لري، خود به په داسې وړو وړو خبرو خپل ژوند تېروي او هرو مرو به یې ژوند تنگ او له غمونو ډک وي، اوس ته خپل کارونه په پام کې ونیسو، چې ته په کومو کارونو غمجن کېږې، ایا دغه کارونه د غم او خفکان وړ دي؟ ایا ستا ارزښتناک وخت په داسې کارونو او خبرو بربادول ښه کار دی؟ ایا دا مناسب ده چې د الله تعالیٰ بهترین نعمت (روغتیا او دماغ) دې په دې وړو خبرو له لاسه ورکړې؟.

الله تعالیٰ تا ته ډېر ستر ستر نعمتونه درکړي دي، چې ته یې باید په داسې خبرو ورنکړې او که دا کار وکړې؛ نو دا ستا لپاره ډېر ستر تاوان دی او په ناچله (بندو) پیسو سودا کول دي، نفس پوهان وایي: هر شی تر خپل معقول بریده پورې ترسره کول پکار دي او د هر شي لپاره خپله اندازه وي، الله تعالیٰ ښه ویلي دي ﴿قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا﴾ الله تعالیٰ د هر یوه شي لپاره خپله اندازه ټاکلې ده؛ نو هرې پېښې ته خپله اندازه وزن ورکړه او په ټولو چارو کې له غلو کمي زياتي څخه ډډه وکړه.

د صحابه کرامو رضي الله عنهم هوډ ته فکر وکړه، چې د يوې ونې بېخ ته ناست دي او له نبي صلی الله عليه وسلم سره د وفا ژمنه (بيعت) کوي، په همدې سره دوی د الله تعالی رضا ته ورسېدل، هغوی دغه بيعت د نبي عليه السلام ملگرتيا او د الله تعالی دين ته کور کلی او د دنيوي ژوند هر څه پرېښودلو لپاره کړی و؛ نو ته ولې په وړو وړو خبرو پسې گرځې او غټ غټ کارونه پرې پرېږدې؟ په وړو وړو خبرو خپل ژوند تباه کوي، دا کار مه کوه په وړو وړو خبرو پسې مه گرځه، دا پرېږده، خپل هوډ ستر کړه، په ارزښتناکو کارونو ځان بوخت کړه او بيا وگوره چې غمونه دې درنه په کوم لور مخه کوي او له څومره خوښيو سره مخ کېږي، يو ځل يې تجربه وکړه.

اته ویشتم لامل

د الله پر وېش خوښ اوسه

په پورتنیو لاملونو کې د دې لامل ځینې معناوې تېرې شوې؛ خو زه غواړم چې لږ یې وغځوم د دې لپاره چې ښه پرې پوه شو او هغه دا چې ته پر هغه وېش خوښ شې، چې الله رب العلمین درکړي دي او تا ته یې چې په مال، اولاد، ښځې، کور او ټولو نعمتونو کې کومه برخه درکړې، هغه د ځان لپاره پوره وگڼې او همدا د قرآن کریم وینا هم ده ﴿فَخُذْ مَا أَتَيْتَكَ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ﴾ «خه مو چې درکړي وايي خله او پر هغې له شکر ویستونکیو څخه شه.»

له سلفو څخه ډېر بې وزله او د مال له پلوه کمزورې وو، ښې ماڼۍ، ښې سورلۍ او ډېر مال یې نه درلود؛ خو سره له دې د هغوی ژوند له خوښیو ډک و او نه یواځې خپله نېکمرغه وو، بلکې نورو ولسونو ته یې د نېکمرغۍ لارې چارې وربښودلې، دا ځکه چې دوی د الله تعالی په لور مخه کړې وه او هغه څه یې په کار اچولي وو، چې الله تعالی دوی ته ورکړي وو، په سمه لار کې یې لگول، همدا لامل و چې الله تعالی ورته په لږو کې ډېر برکتونه ایښي وو او دومره کار ترې شوی و، چې ډېرو شتمنو او د زیات مال او اولاد خاوندانو څخه نه وي شوی، بلکې د دوی لپاره خو خپل مال او اولاد د هلاکت لامل گرځېدلی و، ځکه دوی پرې له سالم او روغ فطرت څخه اوږېدلي وو؛ نو د هغوی مقام ته رسېدل ډېره لرې خبره ده.

ته هغو خلکو ته وگوره چې په زده کړه کې د نړیوالو پوهنتونو څخه تصدیقونه په لاس لري، په دوی کې ډېر به داسې وي چې هیڅ کار به ترې نه کېږي او ډېر خلک داسې شته چې عادي زده کړې به یې کړي وي او الله تعالی به ترې ډېر لوی کار اخلي، خلکو ته به ترې گټه رسېږي،

د ولسونو اصلاح به وکړي او د هېواد په ودانۍ کې به ستره ونډه لري. که ته غواړې چې نېکمرغه (خوبښ) ژوند وکړې؛ نو پخپله برخه راضي شه، خپل شکل او صورت ښايسته وگڼه، کورنۍ ژوند دې چې هر ډول وي د الله تعالی ستر نعمت وبوله، خپل اواز د الله تعالی د قدرت يوه نښه وگڼه، د خپلې پوهې مستوی دې لوړه او د لازياتې پوهې لپاره هڅه کوه او له الله تعالی نه يې غواړه ﴿وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا﴾ د تل لپاره وايه، چې اې الله زما پوهه زياته کړه، ځينې پوهان لا تر دې هم وړاندې تللي دي او وايي چې تر دې هم په کمه راضي شه.

دلته د هغو کسانو د نومونو يو لوی لړ ليک شته چې په دنيوي ژوند کې يې ډېر نعمتونه له لاسه ورکړي دي.

عطاء بن ابي رباح رحمه الله په خپله زمانه کې د نړۍ ستر عالم و؛ خو سره له دې دا د اسود افطس ازاد شوی غلام و.

احنف بن قيس د عربو مشهور صبرناک شخصيت و، سره له دې چې له بدن نه ډېر خوار، د نړۍ ملا او کمزورو پونډيو خاوند و.

اعمش د نړۍ ستر محدث سره له دې چې نوموړی له ازادو شويو غلامانو څخه و ډېر غريب، د خيرې جامو او گډو ډډو شکل خاوند و.

دا ټول پر ځای پرېږده ټول انبياء د مال له پلوه کمزوري وو، ځينې يې د گډو بزو خړوونکي، څوک يې اهنگر او ځينې يې ترکانان وو، سره له دې چې دوی د نړۍ په تاريخ کې تر ټولو غوره مخلوق تېر شوی دی.

له دې امله که ته پخپلو شتو فکر وکړې؛ نو ټول د شکر وړ دي؛ نو په پردي ډول ډال، مال او شتو پسې مه خوېږه هماغه د ځان لپاره پوره وگڼه او شکر پرې ادا کړه، ته به له بدمرغۍ خوندي او نېکمرغي به دې په برخه وي ﴿نَحْنُ قَسْنَا بَيْنَهُمْ مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا﴾ دنيوي ژوند موږ د دوی ترمنځ وېشلی دی.

نهمه وېشتم لامل

جنت او د هغه پراخي را په زړه کړه

په ژوند کې انسان له هر ډول حالاتو سره مخ کېږي، کله تنگسه او کله خوشحالي وي؛ نو که خو ورځې غمجن شوې، يا دي چا حق تر پښو لاندې کړ؛ نو ته د دغو ستونزو په بدل کې د جنت نعمتونه را په زړه کړه، که داسې دې وکړل؛ نو ټولې اندېښنې به دې ختمې شي او له ډېر لوی تاوان نه به خلاص شي.

هوښيار هغه څوک دي چې د اخرت لپاره کار کوي، ځکه چې هغه همېشني کور دی، تر ټولو ناپوهه هغه څوک دی، چې په دې فاني نړۍ پسې نښتی وي او همداسې خلک د مصیبت پر مهال ډېر اندېښمن او په خپلو کړو پښېمان ښکاري، ځکه دوی سپکه او بې ارزښته نړۍ په پام کې نیولې، په داسې حال کې چې په دې نړۍ کې ډېر نه پاتې کېږي. هیڅ ستونزه موږ ته خوښه نه ده او باید نه وي؛ خو باید صبر پرې وکړو. که دوی د جهالت او وحشت دغه توره او چټله پرده له سترگو پورته کړي؛ نو حقایق به ورته په ډاگه شي او په ابدې کور (جنت) کې به خپلې ماڼۍ، حورې او غلمان په ثابت شوي توگه وگوري، ایا موږ په دې اړه فکر کړی چې په جنت کې استوگن خلک نه مرگ لري، نه اندېښنه، نه لوړې او نه ژورې لري، نه زړښت لري او نه فنا، په داسې کوټو کې به استوگنه کوي، چې ظاهر به یې له باطن څخه ښکاري او باطن به یې له ظاهر څخه.

هلته داسې څه شته، چې نه سترگو لیدلي، نه د هغې په اړه غوږونو څه اورېدلي او نه د کوم انسان په واک کې راغلي، پر اس سپور کس به یې د ونې تر سیوري لاندې سل کاله مزل کوي؛ خو بیا به یې هم لنډولی نه شي یوه خیمه یې شپېته میله اوږدوالی لري، ویالې یې پر اوبو، شېدو، شاتو او شرابو تر و تازه او ډکې بهېږي، ماڼۍ یې ښکلې او تختونه یې

اوچت دي.

لنډه دا چې د ارمانونو او د هیلو د پوره کېدو ځای جنت دی او په جنت کې هر څه شته:

«کله چې لاره د دغه ستر او نه فنا کېدونکي کور پر لور وي؛ نو د دې نړۍ غمونه بیا انسان ته واړه او سپک ښکاري.»
نېکې چارې ترسره کړه چې د الله جل جلاله جنت ته ورشي او د هغه په ګاوند کې استوګن شي.

﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ﴾

«او هغوی (جنتیانو ته به په جنت کې) وویل شي: چې پر تاسې سلامتیا ده، څنگه چې تاسو په دنیا کې له صبر څخه کار واخیست، د هغه په برکت نن تاسې د دې وړ ګرځېدلي یاست؛ نو څه ښه دی دغه د آخرت کور.»

دېرشم لامل

په هر کار کې منځلاری اوسه!

منځلاري (اعتدال) يو شرعي او عقلي مقصد دی او که څوک نېکمرغه ژوند غواړي؛ نو خپلې هيلې دې په واک کې ولري او په هر کار کې دې له منځلاری څخه کار واخلي، که د غصې په حال کې يو کار ترسره کوي او که د نرمۍ، همدا شان په هر څه کې له کمي او زياتي نه ځان ساتل پکار دي، ځکه عدل دومره ضروري شی دی، چې دين هم له ميزان (تلې) سره رالېږل شوی دی او دنيوي ژوند هم پر عدل ولاړ دی. هغه څوک به د تل لپاره ستړی، ستومانه او له هر چا نه ډېر بدمرغه وي، چې تل د خپلو هيلو پلوي وي، د زړه له غوښتنې سره سم ځغلي او څه چې غواړي دی يې ترسره کوي، ځکه داسې کس د تل لپاره د پېښو او حوادثو په دام کې نښلي او د ژوند په ټولو خواوو کې له تيارو سره مخ کېږي او په زړه کې يې د کينې او حسد اور بل وي، ځکه داسې انسان د تل لپاره په خيالونو او وهمونو کې شپې سبا کوي، تر دې چې دی داسې فکر کوي، چې گوندې ټول خلک د ده پر ضد دي، سره له دې چې نور خلک به د ده لپاره ښه خوا خوږي وي، له دې امله تل په وسوسو اخته وي او فکر کوي چې گوندې ټوله نړۍ ده ته په کمين کې ده او له همدې امله د غم، درد او کړاو په تورو تيارو کې ژوند کوي.

د چا زړه ته وېره وراچول او د وېرې خبرونه خپرول په شريعت کې ناوړه کار بلل شوی دی؛ خو انساني طبيعت ته دا کار ډېر اسان دی، دا چارې هماغه خلک ترسره کوي، چې له دين او ژونديو ارزښتونو بې برخې وي.

﴿يَحْسَبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ﴾

«دوی هر زورور اواز د ځان پر ضد بولي.»

په دې اړه تا ته زما سپارښتنه دا ده، چې ښه ډاډمن ژوند کوه، هسې اټکلي پېښې ځان ته مه انځوروه، ځان ته له ورېځو او ښان مه جوړوه

او خپل ځان په زوره مه وېروه، ځکه وېره اکثره له هغه څه نه ورکول کېږي چې هيڅ شتون نه لري او يا يې رامنځته کېدل هيڅ شوني نه وي، د ځان ډاډمن کولو لپاره يوه طريقه دا ده چې له کوم مصيبت څخه وېرېږي وار له مخه يې پر ځان فرض کړه، پخپل ذهن کې ورته ځای ورکړه په دې سره به ته له وسوسو او وهمونو خوندي پاتې شي او هره لويه ستونزه به درته ډېره کوچنۍ برېښي.

ای زما هوښیاره وروره!

د مچ له وزر نه ځانته غرونه مه جوړوه، بلکې له منځلارۍ څخه کار واخله، د محبت او کرکې په اړه په حديث کې راغلي دي، چې په دوستۍ کې ډېر مه خوږېږه کېدای شي دغه کس دې سبا ته دښمن شي او په دښمنۍ کې هم ډېر مه تريخېږه، بنایي همدغه کس يوه ورځ ستا دوست شي؛ بیا به دې ورته سترگې خړې وي، له دې امله په هر کار کې منځلاري پکار ده.

﴿عَسَى اللَّهُ أَنْ يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنْهُمْ مَوْدَّةً﴾ وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿

«کېدای شي چې الله تعالی ستاسې او د هغو خلکو ترمنځ مینه پیدا کړي، چې ستاسې ورسره دښمني ده او الله تعالی ځواکمن دی او الله تعالی ښونکی او مهربان دی.»

پای

پورتنی لیکنه به تر هغې د کاغذ پر مخ یوه لیکنه وي او ته به ترې هیڅ گټه وانخلي چې په ځان، کورنۍ، دنده او ټول ژوند کې دې پلې کړې نه وي او که دا کار دې وکړ؛ نو تا ته به په زړه پورې ښایسته او خوږ ژوند در په برخه شي، چې همدا خوښ ژوند به دې په تلپاتې ژوند (اخرت) کې هم خوښۍ او هوساینې ته راکاري:

﴿رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ﴾

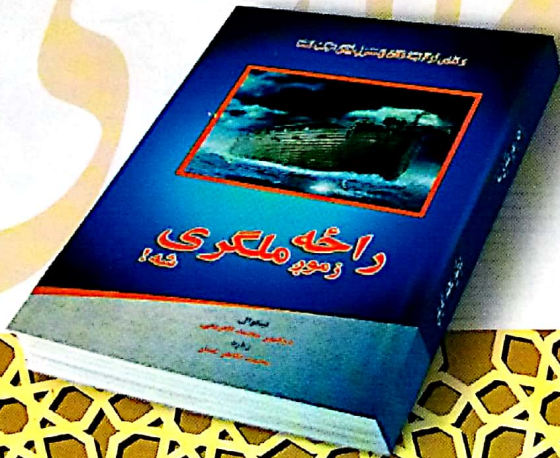
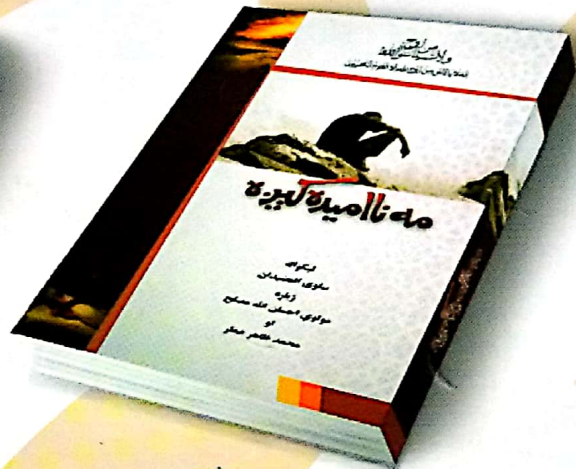
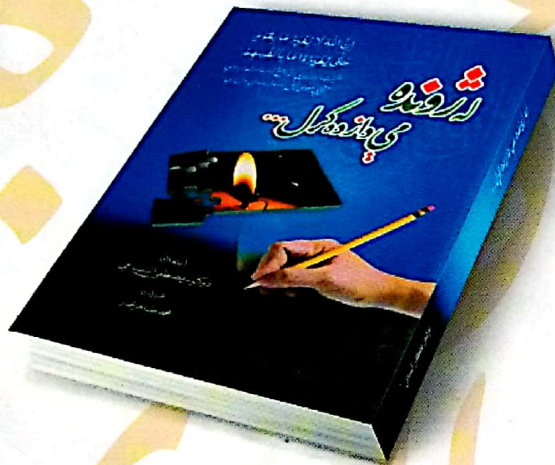
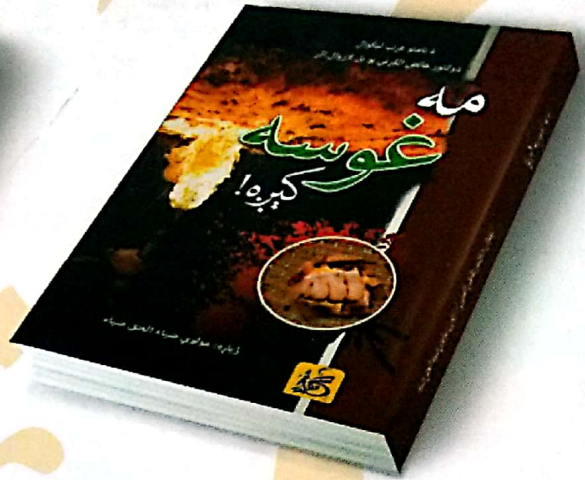
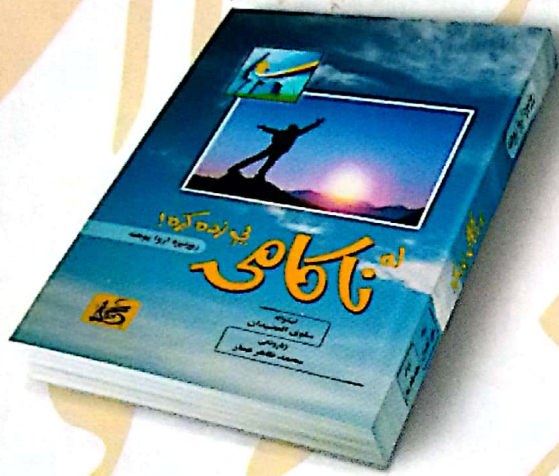
«ای ربه! ته موږ ته په دنیا کې هم سپېڅلی او په زړه پورې ژوند راوبښه او په اخرت کې هم او موږ د دوزخ له اور نه وساتې.»
امین یا رب العلمین.

سبحان ربک رب العزة عما یصفون وسلام علی المرسلین والحمد لله رب العلمین.

۱۳۹۱/۲/۲۹

۱۴۳۳/۶/۲۶

د جمعي مبارکه ورځ

گندھارا خیرندویہ تولنہ

دھکی نعلبندي، قصہ خوانی بازار، پېښور ښار، پاکستان

gandharaservices@gmail.com
gandharaservices@yahoo.com
gandharaservices@live.com

اپیکشمپرې: 03219063342
03219119350
03337167519

